

KYMI-YHTYMÄ

Karikkilan tehtaan 150-vuotisjuhlien yhteydessä esiteltiin tehdasta valtiollan edustajille ja muille kutsuvieraille. Kansikuvassa oik:lta maaherra Kaarlo Pitsinki, johtaja Tor Stolpe, yhtiön hallituksen puheenjohtaja, pääjohtaja Mika Tiivola, teollisuusministeri Olavi J. Mattila, pääjohtaja Esko Rekola, ylijohtaja Kalervo Hentilä ja högforsilainen Hannu Mattila työnsä ääressä kaivinkoneen ketjupyörien kovuusmittauksia suorittamassa.

Kymi-Yhtymän viime numerossa esittelimme Högforsin ruukin syntyä ja kehitystä nykyaikaiseksi suurvalimoksi. Tässä numerossa kerromme 150-vuotiaan päivänsankarin saamasta huomiosta ja juhlatilaisuuksista, jotka hetkeksi keskeyttivät arki- sen aherruksen. Karikkilan tehtaan edellisistä suurjuhlista puhutaan yhä ja rohkenemme ennustaa ettei tämänkertainenkaan jäänyt pelkäksi ohime- neväksi tilaisuudeksi. Siksi painok- kaasti kosketeltiin menneitten pol- vien työtä, tämän päivän aikaan- saannoksia ja tulevaisuuden suunni- telmia. Mieluisaa oli todeta, että ko- ko kauppala halusi muistaa yhdys- kuntansa synnyttäjää ja kehittäjää. Niin tehtaan kuin Karikkila-viikon tilaisuuksissa vallitsi optimistinen mieliala ja halu yhteistyöhön. Tun- tuu siltä, että tehtaan 150-vuotisjuh- lat ja Karikkila-viikko antoivat hy- viä kimmokkeita paikkakunnan vas- taiselle kehitykselle.

Sisältö:

- 1 Teollisuusministeri Olavi J. Mattila: Karikkilan tehdas alansa eturivin yrityksiä
- 3 Karikkilan tehtaan 150-vuotisjuhlien alkajaisiksi tehdas- esittely kutsuvieraille
- 4 Karikkilan tehtaan 150-vuotisjuhlasta muodostui lämmin- henkinen perhejuhla
- 6 Pääjohtaja Mika Tiivola: Maamme metalli- ja konepaja- teollisuudella keskeinen asema työllistäjänä
- 8 Kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä: Karikkilan tehtaan ja kauppalan suhteet parantuneet
- 8 Pääluottamusmies Olavi Degerstedt: Työntekijät luotta- vat tulevaan kehitykseen
- 9 Johtaja Tor Stolpe: Myös Karikkilan tehdas mukana ympäristön kehittämisessä
- 10 Esittelemme kuusi högforsilaista
- 12 150-vuotiaan tehtaan mitalijuhla
- 15 Eläkeläisjuhla kokosi lähes puoli tuhatta högforsilaista
- 16 Karikkilan tehtaan 150-vuotisjuhlien kehyksenä ensim- mäinen Karikkila-viikko
- 19 Kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä: Karikkilan kauppala- lla on edellytyksiä kaupungiksi
- 21 Kansanedustaja Rainer Virtanen: Karikkilan tavoitteena saada lisää teollisuutta
- 23 Juantehtaan uusiminen loppuvaiheessaan
- 24 Paperiliitolla onnistuneet retkeilypäivät Kuusankoskella
- 25 Mikkelin hiippakunnan kirkkolaulujuhlat Kuusankos- kella
- 26 Fil.maisteri Gustav Danielsson: Ruotsin teollisuusarkis- toihin tutustumassa
- 28 Anna-Maria Kauppila — Virtakiven ensimmäisiä asuk- kaita
- 30 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 31 Merkkipäiviä
- 35 Manan majoille
- 36 Toimituksen tuolilta

Vastaava toimittaja: Veikko Talvi

Toimitussihteeri: Heli Kyllönen

Toimittaja: Eero Niinikoski

Kirjapaino: Kouvolan Kirjapaino

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

Teollisuusministeri Olavi J. Mattila:

Karikkilan tehdas alansa eturivin yrityksiä

(Valtiovallan tervehdys Karikkilan
tehtaan 150-vuotisjuhlassa)

Meillä suomalaisilla on ollut pitkään epätietoisuutta siitä, mikä on asemamme ns. teollistuneiden maiden joukossa ja mikä on tulevaisuutemme kuva tässä suhteessa. Hyvin kehittyneet ulkomaiset kauppasuhteemme ja erityisesti toimintamme EFTA:n piirissä samoin kuin monipuolistuva taloudellinen kanssakäyminen Neuvostoliiton ja muiden sosialististen maiden kanssa ovat luoneet edellytyksiä teollisuutemme suotuisalle kasvulle. Olemme saaneet viime aikoina ulkopuolisilta mm. OECD:n asiantuntijoilta rohkaisevia arviointeja teollisuutemme tasosta ja kehityskelpoisuudesta.

Näiden myönteisvoittoisten arviointien edellytyksenä on kuitenkin, että parhaillaan valmisteilla olevissa vakautuksen jatkoa koskevissa keskusteluissa löydetään valtiovallan ja eri intressipiirien kesken sellainen pohja, joka turvaa lähivuosiksi sopusuhtaisen ja vakaan taloudellisen kehityksen. Viime aikoina olemme luoneet ja parasta aikaa olemme rakentamassa puuttuvia tärkeitä perusteollisuuksia. Teollisen toiminnan osuus bruttokansantuotteestamme on tällä hetkellä noin kolmannes.

Nämä tosiasiat ovat siinä määrin vakuuttavia, että Suomi on ainakin 1970 luvun alkaessa oikeutetusti katsottava kuuluvaksi edistyneitten teollisuusmaiden joukkoon. Tähän aseman saavuttamiseen sisältyy teollisuutemme kehityksen vaiherikas historia.

Tänään Kymin Osakeyhtiön Karikkilan tehtaan 150-vuotisjuhlapäivänä voimme todeta, että Suomen teollisuutta ei ole luotu hetkessä, vaan se on vaatinut jopa puolitoista vuosisataisen kehittelyajan. Muutama päivä sitten vietimme tekstiiliteollisuudessa 150-vuotisjuhlaa ja samalla viikolla olemme nyt viettämässä metalliteollisuudessa vastaavaa juhlaa. Nämä tilaisuudet antavat meille selvän viitteen siitä, että kehittyäksemme teollisuusmaan tasolle on tarvittu perinteitä ja sitkeyttä aina siitä ajasta lähtien, jolloin muuallakin maailmassa ryhdyttiin harjoittamaan teollisuudeksi nimitettävää elinkeinoa.

Haluaisin tässä yhteydessä lyhyesti tuoda esiin erään metalliteollisuudessa sängen tärkeän tekijän, joka käy selvästi ilmi nimenomaan nyt juhlinnan kohteena olevan tehtaan toiminnassa. Vuosisataisen kehityksen tuloksena on tälle Länsi-Uudenmaan seudulle kasvanut sellainen väki, joka on ammatiltaan, asennoitumiseltaan ja elämäntavoiltaan kouliintunut juuri metalliteollisuuteen. Tälle ammattiuskollisuudelle me kaikki annamme suurta arvoa.

Vaikka nykyään puhutaan paljon ns. uudelleen koulutuksesta ammatista toiseen, on syytä kuitenkin todeta, että siten on mahdollista luoda vain tietty alkulähtökohta uuteen ammattiin siirtymisessä. Todellisuudessa kuitenkin ilmeisesti vaaditaan varsin pitkä aika, jopa sukupolven vaihtuminen, ennen kuin lopullisesti sopeudutaan tiettyihin teollisiin ammatteihin.

Sodan jälkeisestä Euroopasta, jolloin nimekkäät teollisuusyritykset hakivat sijaintipaikkoja uusille rakennettaville tuotantolaitoksilleen, voitaisiin löytää useita asiaa valaisevia esimerkkejä. Tällöin tehtiin nimittäin perusteellista työtä sen seikan selvittämiseksi, millä paikkakunnalla on parhaiten a.o. ammattiin sopivia perinteitä. Katsottiin,

että tällä seikalla oli erittäin tärkeä merkitys teollisuuslaitoksen sijaintiin.

Metalliteollisuudella on tulevaisuudessa yhä kasvava osuutensa talouselämässämme. Tällä hetkellähän metalliteollisuutemme työllistää n. 150 000 henkeä ollen siten suurin työnantaja teollisuudessamme. Metallin osuus viennistämme on jo noin 1/4 ja maksutaseemme vastaista kehitystä silmällä pitäen on sen jatkuva kasvu mitä toivottavinta.

Karkkilan tehtaan 150-vuotisen toiminnan aikana on tälle teollisuudelle luotu pysyviä perinteitä, joiden merkitys, kuten näemme, on Suomen teollisuuden tulevaisuuden kuvassa sangen suuri. Koko Suomen kansalle, niin maaseudun väelle kuin kaupunkilaisille on nimi Högfors käsite sinänsä. Tämä johtunee siitä, että Högforsin tuotteet ovat olleet hyvin lähellä ihmistä kodin keittiössä, kylpyhuoneessa jne.

Minulla on ilo todeta Kymin Osakeyhtiön metalliteollisuustuotannon laajenemisen osoittavan, että yhtiö on voinut Högforsin perinteitä hyväksikäyttäen luoda yhä uusia menestyviä ja kilpailukykyisiä tuotteita, mikä tämän päivän teollisuudessa on avainkysymys. Olemme myös nähneet, että juhliva teollisuuslaitos on valmisalan eturivin yrityksiä, joka ennakoluulottomasti on ryhtynyt teknillisesti erittäin vaikeisiin tehtäviin. Lisäksi yhtiö on hyvin menestynyt alansa ulkomaanviennissä. Valtiovallan taholla annetaan suurta arvoa Kymin Osakeyhtiölle, joka nykyaikaisesti ajattelevan ja tarmokkaan johtonsa alaisena on metallisektorillakin näin hyvin pystynyt mukautumaan avoimen markkinatalouden vaatimuksiin.

Näillä sanoilla pyydän tuoda tähän juhlatilaisuuteen valtiovallan tervehdyksen. Esitän Kymin Osakeyhtiön ja sen Karkkilan tehtaan johdolle, henkilökunnalle ja työntekijöille parhaat kiitokset ja onnittelet siitä mittavasta työstä, jolla on luotu vankkaa perustaa Suomen metalliteollisuudelle ja Suomen asemalle teollisuusmaiden joukossa. Toivotan Karkkilan tehtaalte, Karkkilan kauppalalle ja sen uutterille asukkaille onnea ja jatkuvaa menestystä.

Ministeri Olavi J. Mattila seuraamassa Hannu Mattilan työskentelyä tämän suorittaessa kaivinkoneen ketjupyörien kovuusmittauksia.

Juhlapäivänään 29. toukokuuta Karkkilan tehdas sai vastaanottaa korkea-arvoisia vieraita, joille esiteltiin tehtaan toimintaa sekä tuotteita, tarjottiin juhla-lounas ja jotka kunnioittivat läsnäolollaan myös tehtaan 150-vuotisjuhlaa.

Valtiovaltaa edustivat teollisuusministeri Olavi J. Mattila, Uudenmaan läänin maaherra Kaarlo Pitsinki ja ylijohtaja Kalervo Hentilä kauppa- ja teollisuusministeriöstä, Karkkilaa kauppalanvaltuuston puheenjohtaja, kansanedustaja Rainer Virtanen, kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä ja nimismies Jukka Okko sekä tehtaan aikaisempaa johtoa vaapaaherra C. J. Cedercreutz ja ylisinööri Ernst Alander.

pääjohtaja Esko Rekola. Pääkonttoria edusti johtaja L. Räihä, Heinolan tehdasta isännöitsijä Uno Malmberg, Salon tehdasta isännöitsijä Rauno Renko, juhliivan tehtaan toimihenkilöitä teknikko Olavi Heinonen ja työntekijöitä pääluottamusmies Olavi Degerstedt. Tehdaskierroksen opastehtävistä huolehtivat Karkkilan tehtaan teknillisen ja kaupallisen alan asiantuntijat.

Ennen tehtaaseen tutustumista johtaja Stolpe kertoi piirroksia apunaan käyttäen valumenetelmistä, valimon käyttämisestä raaka-aineista ja valimoteollisuuden, erityisesti Karkkilan valimon viimeaikaisesta kehityksestä. Valmistusmenetelmät ovat parantuneet, tavallisen valuraudan

tonnia.

Tehdaskierros aloitettiin valimon panostamosta ja sulatosta, jonka jälkeen käytiin läpi valimon tärkeimmät osastot ja työvaiheet. Valimosta siirryttiin amme-emalilaitokseen ja sieltä ammattikouluun, johon oli järjestetty yhtiön metalliteollisuuden tärkeimpien ja uusimpien tuotteiden edustava näyttely.

Tämän jälkeen tarjottiin lounas tehtaan virkamieskerholla. Vieraat toivotti tervetulleiksi pöytään pääjohtaja Mika Tiivola ja kutsuvieraiden kiitokset esitti ministeri Olavi J. Mattila. Lounaan päätyttyä alkoi välittömästi tehtaan ostotarvikevarastossa 150-vuotisjuhla, johon vieraat sekä isännät osallistuivat.

150-vuotisjuhlien alkajaisiksi tehdasesittely kutsuvieraille

Vieraat saapuivat klo 11 valimon portille, jossa heidät ottivat vastaan yhtiön hallituksen puheenjohtaja, pääjohtaja Mika Tiivola, toimitusjohtaja Kurt Swanljung ja metalliteollisuuden johtaja Tor Stolpe. Lisäksi yhtiön hallituksesta olivat läsnä varapuheenjohtaja, varatuomari Tor-Erik Lassenius, vuorineuvos K. E. Ekholm, varatuomari Aarne Castrén, fil.tohtori C.-E. Olin ja

rinnalle on tullut sen ja teräksen välimuoto pallografiittirauta. Samalla uusien työmenetelmien ja koneiden sekä työympäristöön kohdistuvien parannusten avulla pyritään keventämään raskasta valimotyötä. Myös valmistusohjelmassa on tapahtunut huomattava muutos vaativan tilausvalun lisääntyessä. Niinpä kuluvana vuonna 26 000 tonnin tuotantotavoitteesta tilausvalun osuus on 10 000

Johtaja Tor Stolpe selostamassa emalilaitoksen toimintaa. Hänestä vasemmalta ylijohtaja Kalervo Hentilä, ministeri Olavi J. Mattila, pääjohtaja Esko Rekola (takana), maaherra Kaarlo Pitsinki, pääjohtaja Mika Tiivola, toimitusjohtaja Kurt Swanljung, nimismies Jukka Okko ja tuotantopäällikkö Reino Sandelin, oikealle, kansanedustaja Rainer Virtanen ja ins. Erik Mielck.

Karkkilassa vallitsi 29. 5. aamusta alkaen odottavainen juhlatunnelma. Siniristiliput nousivat salkoihin, eikä kukaan ollut epä-tietoinen, miksi liputettiin. Päi-sän sankari, Karkkilan tehdas, oli 150-vuotias ja juhliin osallistujina koko tehtaan väki ja joukko kut-suvieraita. Tasavallan presidentti-kin oli lupautunut kunnioittamaan juhlaa läsnäolollaan, mutta lääkä-rin kehotuksesta hänen oli luovut-tava aikeestaan. Presidentti Urho Kekkonen lähetti sähkeen, joka kuului seuraavasti: "Kymin Oy:n Högforsin tehtaitten 150-vuotis-juhla. Karkkila. Estyneenä saa-pumasta lähetän lämpimän ter-vehdykseni merkittävää juhla-vuottaan viettävän teollisuuslai-toksen johdolle, virkamiehille ja työntekijöille sekä toivotan kai-kille parhainta menestystä tär-keässä tehtävässänne maamme ta-louselämän hyväksi."

Karkkilan tehtaan muistolahja Tasavallan presidentille oli musta nahkakotelo, johon oli syvennyk-senä painettu 'Högfors 1820—1970'. Kotelon sisältö käy ilmi siihen liitetystä tekstistä:

'Herra Tasavallan Presidentti. 150-vuotias Högforsin ruukki — Kymin Osakeyhtiön metalliteolli-suus, Karkkila, pyytää kunnioit-taen luovuttaa Teille oheiset toi-minnastaan kertovat rautakappa-leet. Vasemman puoleinen on su-latettu v. 1822 rakennetussa ma-suunissa. Tämän vanhan masuunin rautaa on säilynyt yksi harkko, josta tämä on osa. Se sisältää suomalaista Kulonsuonmäen rau-taa ja järvimalmia. Högforsin raudasta on aikanaan tehty maa-taloustyökaluja Suomen talonpo-jille. Oikean puoleinen on nyky-aikaisen rautasulattomme kor-kealle jalostettua erikois-SG-rau-taa. Sitä käytetään raaka-aineena valmistettaessa mm. osia autoteol-lisuudelle.'

Karkkilan tehtaan 150-vuotisjuhlasta muodostui lämminhenkinen perhejuhla

Tehtaassa lopetettiin työt klo 12 ja juhla ostotarvikevarastossa alkoi klo 14. Juhlaan oli kutsuttu kaikki tehtaan palveluksessa olevat puoli-soineen. Pääjuhlassa oli yleisöä aina-kin 1 800 henkeä ja nuorten illassa tuhatkunta, joten melkeinpä jokai-

Eturivissä oik:lta ministeri Mattila, pää-johtaja Tiivola, maaherra Pitsinki, va-ratuomari Lassenius, toimitusjohtaja Swanljung, johtaja Stolpe, fil.tri Olin, varatuomari Castrén, kansanedustaja Virtanen, vuorineuvos Ekholm, johtaja Riihinen, isännöitsijä Malmberg ja isän-nöitsijä Renko.

nen tehtaalainen ja tehtaalaisperhe osallistui 150-vuotisjuhliin.

Puolet varastosta oli tyhjennetty juhlapaikaksi. Avara, juhlovakaari-nen varasto sopi erinomaisesti tähän tarkoitukseen ja onnistunut koriste-lu oli omiaan lisäämään tunnelmaa. Taiteilija Erik Bruun ja teknikko Jaakko Ahopalo olivat loihtineet esiintymislavan takaisen seinän va-limoaiheiseksi fantasiaalumukseksi. Katosta lattiaan ulottuvat hopeiset ja mustat suikaleet vuorottelivat ja

viimeksi mainituista kohosivat liekki-suikaleet muuttuen ylhäällä monivä-riseksi kipinäsaateeksi. Koivut ja ku-kat puolestaan toivat herkimmillään olevan kevään sisään varastoon. Hauskasti sommitellut telttamaiset tarjoilukioskit puolestaan loivat ti-laisuuteen kansanjuhlan tuntua.

Juhlan aloitti komeasti Karkkilan Työväenyhdistyksen soittokunta Va-ltio Virran johtamana. Tervehdyssa-noissaan johtaja Tor Stolpe mainitsi valurin ammatin olevan maailman

vanhimpia. Nopean kehityksen myötä uudet materiaalit ovat tulleet kilpailemaan raudan kanssa, mutta Karkkilassa on pyritty rohkeasti vastaamaan kilpailuun viemällä viime vuosina kehitystä voimakkaasti eteenpäin. Puhuja toivotti kutsuvieraat ja oman väen tervetulleiksi ja toivoi tilaisuuden keskeyttävän hetkiseksi arkisen työn ja säilyvän mieluisana muistona. Juhlapuheen piti yhtiön hallituksen puheenjohtaja, pääjohtaja Mika Tiivola, valtiovalan tervehdyksen esitti ministeri Olavi J. Mattila ja Karkkilan kauppalan puolesta puhui kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä. Puheet on julkaistu kokonaisuudessaan lehtemme tässä numerossa.

Historiikki korvattiin onnistuneesti tilaisuuden juontajan taiteilija Olavi Sileen haastattelussa yli puoli vuosisataa palvelutta hyvämuistista Frans Backmania ja vastikään eläkkeelle siirtynyttä alun kolmatta vuosikymmentä pääluottamusmiehenä toiminutta Aleksi Aaltoa. Taiteellisesta ohjelmasta huolehtivat oopperalaulaja Matti Tuloisela pianotaiteilija Pentti Koskimiehen säestämänä

ja nuori harmonikkamestari Merja Ikkela.

Juhlassa pääjohtaja Mika Tiivola ilmoitti Kymin Osakeyhtiön lahjoittavan Karkkilan kauppalalle patseen, jonka aiheesta ja paikasta yhtiö ja kauppala sopivat tuonnempana.

Juhlan arvokashenkistä alkupuoliskoa seurasi kahvi- ja virvoketarjoilu, josta helsinkiläisen Primulan tarjoilijat selvisivät tottuneesti huolimatta väen paljoudesta. Jokaiselle annettiin lahjapakkaus, jonka erikoisuutena oli Joseph Bremerin sinetin mukaan valettu tuhkakuppi. Sen jälkeen juhla jatkui hilpeänä kansanjuhlana. Riihimäen nuoret tanssijat esiintyivät, Nokipojat saivat loistavalla akrobatiallaan yleisön pidättämään henkeään ja puhkeamaan raikuviin suosionosoituksiin ja lopuksi professori Hajamieli nuorine apulaisineen hauskuutti kansaa. Hyvään juhlatunnelmaan lämmennyt yleisö pyörähteli Metsärinteen tanssiyhdyksen soiton tahdissa.

Iltajuhlassa lausui avajaissanat sosiaalipäällikkö Erkki Mattsson ja akrobaatit sekä muut hauskuuttajat val-

loittivat nuoret sekä aikuiset.

Karkkilan tehtaan 150-vuotisjuhlien päävastuun kantoi juhlatoimikunta, johon kuuluivat puheenjohtajana sosiaalipäällikkö Erkki Mattsson, dipl.ins. Viljo Leskinen ja teknikko Jaakko Ahopalo.

Pääjuhlassa oli yleisöä ainakin 1 800 henkeä eli täysi huoneellinen.

Tarjoilusta huolehtivat hymyilevät ja hauskaasti puetut primulalaiset

Kun Högforsin vaatimaton masuuni aloitti toimintansa 150 vuotta sitten, ei maassamme ollut teollisuutta kuin nimeksi. Ensimmäiset masuunit ja kankivasarat oli tosin rakennettu jo 1600-luvulla, mutta sen jälkeen kehitys oli pitkään perin hidasta. Varsinainen teollistumisprosessi maassamme alkoi paljon myöhemmin, noin 100 vuotta sitten, joten koko teollisuutemme historian valossa Högforsin ikää voidaan pitää varsin kunnioitettavana. Tästä vanhasta laitoksesta on kehittynyt uudenlainen valimo, joka omalla alallaan on Pohjoismaiden suurin.

Aivan kuten koko yhteiskuntamme rakenne teollistumisprosessin myötä on täydellisesti muuttunut, on Högforsin tehdas osaltaan muovannut sitä yhdyskuntaa, jossa se toimii. Karkkilan kauppalan kehitys liittyy läheisesti tehtaan vaiheisiin, ja näin on luonnollista, että myös kauppa paikkakuntana täyttää nyt 150 vuotta.

Metalliteollisuudella tärkeä osa yhtiössämme

Kymin Osakeyhtiö on ennen kaikkea metsäteollisuusyritys, ja oletettavasti vain harvat edes tietävät, että toimimme myös metallialalla. Yhtiön piirissä katsomme kuitenkin, että Högfors on varsin tärkeä osa kokonaisuudesta. Metallisektorin laajeneminen on selvästi vahvistanut yritystämme ja uskomme, että osallistumisemme petrokemiallisen teollisuuden luomiseen johtaa samaan tulokseen. Ulottamalla näin toiminnan teollisuuden eri aloille vähennämme yrityksemme alttiutta suhdannevaihteiluille ja olemme samalla mukana monipuolistamassa koko maan elinkeinoelämää. Tässä suhteessa Kymiyhtiön kaltaisella suuryrityksellä onkin nähdäkseni huomattava vastuu.

Högforsin tehtaat ovat antaneet Kymiyhtiölle vankan jalansijan metalliteollisuudessa. Tämä on ilahduttavaa myös sen takia, että maamme

Pääjohtaja Mika Tiivola:

Maamme metalli- ja konepajateollisuudella keskeinen asema työllistäjänä

Yhtiön hallituksen
puheenjohtaja,
pääjohtaja Mika
Tiivola pitämässä
juhlapuhetta
Karkkilan tehtaan
150-vuotisjuhlissa

teollisuuden tulevaa kehitystä hahmoteltaessa on kiinnitetty erityisen suuria toiveita juuri metalliteollisuuteen. Uusien työtilaisuuksien luomisessa harvat teollisuudenalat pystyvät kilpailemaan metalliteollisuuden kanssa. Aionkin seuraavassa lähemmin tarkastella metalliteollisuuden asemaa ja merkitystä nimenomaan työllistäjänä.

Maamme metalliteollisuuden palveluksessa 150 000 henkeä

Teollisuuden eri aloista on metalliteollisuus jo kauan ollut suurin työnantaja. Tällä hetkellä metalliteollisuus työllistää noin 150 000 henkeä eli noin kolmanneksen teollisuuden kaikista palkansaajista. Toiseksi suurin työnantaja, metsäteollisuus, työllistää noin 90 000 henkeä. Metsäteollisuus on selvästi tärkein ala vientimme kannalta, mutta käytetäessä mittapuuna tuotannon jalostusarvoa on metalliteollisuus — ehkä hieman yllättäen — johdossa.

Kun metalliteollisuuden osuus palkansaajista on noin kolmannes, on vastaava osuus teollisuustuotannon yhteenlasketusta jalostusarvosta vain runsas neljännes. Tämä suhde kuvaa samalla metallisektorin työvaltaisuutta eli sen merkitystä työpaikkojen luojana.

Sotakorvaussopimus antoi sysäyksen metalliteollisuuden kehitykselle

Vaikka metalliteollisuus on maamme vanhimpia teollisuudenaloja, se on vasta meidän aikanamme kehittynyt todelliseksi valtatekijäksi. Vielä toisen maailmansodan päätyttyä metalliteollisuuden merkitys oli suhteellisen vähäinen. Yleisesti on katsottu — toistettakoon tämä tosiaan tässäkin yhteydessä — että sotakorvaussopimus antoi uutta vauhtia metalliteollisuudelle; käsittihän lähes 3/4 sotakorvaustoimituksista metallialan tuotteita. Näin oli kehitettävä aivan uutta teollisuutta, jonka kapasiteettia voitiin käyttää

hyväksi myös sotakorvauskauden jälkeen ja mm. juuri Neuvostoliiton kanssa solmituissa kauppasopimuksissa.

Alkuun päästyään laajentuminen jatkunut nopeasti

Sotakorvaukset olivat kieltämättä hyvinkin tärkeitä metalliteollisuuden kehitykselle, mutta luulisin, että metalli- ja konepajateollisuus myös ilman niitä olisi laajentunut tuntuvasi sotien jälkeen — sen tulo oli ikään kuin ilmassa. Jälleenrakennustyöt ja valtavat investoinnit useilla aloilla vaativat jo niukan valuuttavarannon takia lisääntyviä ponnistuksia oman teollisuutemme taholta. Päästyään alkuun ekspansio sitten jatkui melkein pä omalla painollaan. Sotakorvauksista selviytyminen ei olisi ollut mahdollista ilman metalliteollisuuden voimakasta kasvua, mutta siitä huolimatta työvoiman lisääntyminen on vuoden 1954 jälkeen ollut vielä nopeampaa kuin heti sodanjälkeisenä ajanjaksona. Voidaankin osoittaa, että 15 viime vuoden aikana metalliteollisuuden työvoima on kasvanut lähes yhtä paljon kuin koko muun teollisuuden työvoima yhteensä.

Metalliteollisuus lisää osuuttaan työmarkkinoilla

Kaikki viittaa siihen, että metallisektori tulevaisuudessa edelleen lisää suhteellista osuuttaan työmarkkinoilla. Teollisuusliiton laatiman ennusteen mukaan työpanoksen vuotuinen kasvuvauhti tulee metalliteollisuudessa olemaan huomattavasti suurempi kuin teollisuudessa keskimäärin. On arvioitu, että metalliteollisuuden työvoima kasvaa vuosina 1965—80 yli 40 %, kun lisäys koko teollisuuden osalta jäisi vain puoleen tästä. Tämä merkitsisi, että teollisuuden kaikista uusista työpaikoista lähes 2/3 avautuisi nimenomaan metallisektorissa. Tällainen kehitys nostaisi metalliteollisuuden osuuden teollisuuden palkansaajista nykyises-

tä noin 32 %:sta yli 36 %:iin vuonna 1980.

Metalli- ja konepajateollisuutemme kilpailukykyinen

Elinkeinorakenteemme muutosprosessissa metalliteollisuudella on näin ollen hyvin keskeinen osa. Tämän teollisuuden työvaltaisesta luonteesta johtuu, ettei se tuottavuuden osalta kuulu huippualoihin, mutta toisaalta myös uuden työpaikan vaatimat investoinnit ovat tässä sektorissa huomattavasti pienemmät kuin esim. paperi- tai muussa prosessiteollisuudessa. Varsinkin niin kauan kuin työvoiman kokonaistarjonta meillä pysyy kysyntää suurempana, on metalliteollisuuden tarjoamiin mahdollisuuksiin kiinnitettävä ensiarvoisen suurta huomiota. Mutta tämä on tärkeää myös siksi, että juuri metalli- ja konepajateollisuuden alalla edellyksemme kilpailla myös maailmanmarkkinoilla lienevät varsin hyvät. Jo nyt ovat metallialan tuotteet saavuttaneet merkittävän aseman viennissämme, mikä on huomattavassa määrin ollut arvokkaimman tuotannon tekijän, henkisen pääoman, ansiota.

Metallialalla työvoimasta puutetta

Nykyajan teknologia vaatii tuotannon kaikilla tasoilla yhä enemmän tietoa ja taitoja. Varsinaisista työntekijöistä entistä suurempi osa on saanut ammattikoulutuksen, ja erityisesti teknisten toimihenkilöiden osuus koko henkilökunnasta kasvaa jatkuvasti. Pelkästään käytännön työhön perustuvalla harjoittelulla tulee enää vain harvalla alalla toimeen. Koulutuskysymykset ovat nousseet etualalle myös sen takia, että esimerkiksi nyt suhdanneaallon huipulla meillä on edelleen melkoinen määrä työttömiä, vaikka samalla erityisesti ammattitaitoisesta työvoimasta esiintyy tuntuva puutetta. Juuri metallialalla työvoimapula on suorastaan huutava, sillä Metalliteol-

lisuuden Työnantajaliiton tuoreen selvityksen mukaan vaje on tällä hetkellä peräti 7 000 työntekijää.

Työvoiman liikkuvuutta maamme rajojen sisäpuolella jarruttaa valitettavasti jatkuva asuntojen puute Etelä-Suomen asutuskeskuksissa. Tämä on myötävaikuttanut myös viime aikojen pelottavan suureen siirtolaisuuteen Ruotsiin. Muuttaneiden joukossa ei suinkaan ole ollut vain työttömiä ja ammattitaidottomia henkilöitä vaan suuressa määrin myös korkean ammattitaidon omaavia työntekijöitä. Tämä muuttoliike on suuri yhteiskunnallinen ongelma, varsinkin jos se jatkuu yhtä laajana kuin viime vuonna. Maastamuuton syitä olisi tämän takia tutkittava perusteellisesti, jotta voitaisiin ryhtyä oikeisiin vastatoimenpiteisiin silti rajoittamatta kansalaisten valinnanvapautta.

Työvoimaresurssimme pitkällä tähtäyksellä taloudellisen kasvun eräs edellytys

Tyydytyksellä on voitu todeta, että työvoimapolitiikkamme on viime aikoina hakeutunut uusille linjoille. Aikaisempi, tilapäisten töiden järjestämiseen tähdännyt työllisyyspolitiikka on vähitellen saanut väistyä aktiivisen työvoimapolitiikan tieltä. Koulutukselle sen kaikissa muodoissa annetaan yhä tärkeämpi sija, samalla kun työvoiman ammatillista ja alueellista liikkuvuutta edistetään monin erilaisin keinoin. Toivottavasti uusi suuntaus tuottaa pian hedelmällisiä tuloksia, sillä viime vuosien suuret työttömyysluvut eivät saisi enää toistua; työvoiman kysyntä ja tarjonta olisi vihdoin saatava ratkaisevasti parempaan tasapainoon. Emme missään tapauksessa saa pitää työvoimaamme, edes sen liikatarjontaa, taakkana ja toimia sen mukaisesti, vaan meidän on muistettava, että juuri työvoimaresurssimme ovat pitkällä tähtäyksellä taloudellisen kasvumme eräs perusedellytys.

Karkkilan tehtaan ja kauppalan suhteet parantuneet

(Karkkilan kauppalan tervehdys 150-vuotisjuhlassa)

Högforsin 150 vuotta sitten perustettu tehdas synnytti myös Karkkilan. Tehtaasta on saanut ja jatkuvasti saa toimeentulonsa huomattava osa kauppalalaisista.

Puolitoista vuosisataa on pitkä aika. Kunnallishallinnon alalla tapahtui alun toista sataa vuotta sitten kunnallishallinnon 'maallistuminen'. V. 1932 tehdasyhdyskunnasta tuli kauppalala, joka laajeni entiseen kuntakokoonsa viime vuoden alussa Pyhäjärven tultua liitetyksi Karkkilaan. Kun myös tehtaan piirissä on sen pitkän toimintakauden aikana tapahtunut useita muutoksia, ovat myös tehtaan ja kunnan väliset suhteet kokeneet monia erilaisia vaihteluita. Ehkä eniten näihin suhteisiin lie-

nevät sittenkin vaikuttaneet sodat ja poliittiset murroskaudet.

On avoimesti myönnettävä, että tehtaan ja kauppalan väliset suhteet eivät aina ole olleet parhaat mahdolliset. Viime aikoina ne ovat kuitenkin ilahduttavasti selkiintyneet ja parantuneet. Tehdas on luopunut eräistä yhteiskunnalle kuuluvista tehtävistä, jotka kauppalala on ottanut hoitaakseen. Siitä on aiheutunut kauppalalle taloudellisia rasituksia, mutta tärkeintä on toki tehtaan kilpailukykyyn säilyttäminen ja voimistuminen.

Tehdas on puolestaan vastapainoksi tullut uudenlaiseen yhteistyöhön kauppalan kanssa. Yhdessä rakennetaan vuokrataloja, neuvotel-

laan liikenne- ja kaavoitus- ym. kysymyksistä, informoidaan puolin ja toisin ja pyritään vilpittömästi tehokkaisiin ja taloudellisiin ratkaisuihin yhdyskunnan rakennustyössä.

Esitän kauppalan ja kauppalalaisien onnen- ja menestyksen toivotukset juhlivalle Kymin Osakeyhtiön Karkkilan tehtaalle. Toivon, että tehtaan ja kauppalan väliset suhteet yhä lujittuisivat. Toivon myös tehtaan kykenevän säilyttämään kilpailukykyänsä ja parantamaankin sitä yhä kiristyvillä markkinoilla.

Esitän kauppalan puolesta myös parhaat kiitokset yhtiön kauppalalle antamasta arvokkaasta patsaslahjotuksesta, joka tuli meille mieltä lämmittävänä yllätyksenä.

Pääluottamusmies Olavi Degerstedt:

Työntekijät luottavat tulevaan kehitykseen

Kymin Osakeyhtiön Karkkilan tehtaan toimintaan 150-vuotisena ajanjaksona mahtuu työntekijäin näkemysinä monenlaisia kehitysvaihteluita. Kuitenkin uskoisin kaikkien olevan yksimielisiä siitä, että työpaikan tarpeellisuus tunnustetaan koko paikkakunnan etuja ajatellen ja toivotaan sen edelleen kehittymistä. Toivon yhtiön laajentavan teollisuutta suuntaan, mikä mahdollistaisi kevyemmän ja myös naisille sopivan teollisuuden työpaikkoja lisäten. Raskaassa valimotyössä, jota täällä ensisijaisesti työpaikkana tarjotaan, tulee erittäin paljon sairauksia ja työkuunto heikkenee ja saman ammatin suorittaminen käy mahdottomaksi. Mainituissa tapauksissa pitäisi olla tarjolla helpompia työpaikkoja. Siirtoja kyllä tapahtuu, mutta mahdollisuudet ovat ra-

joitetut nykyisellä tuotantomenetelmällä ja tuotevalikoimalla.

On tietysti monta muuta mahdollisuutta korjata työolosuhteet sellaisiksi, että työntekijät pystyisivät työtään suorittamaan niissä työpisteissä, mihin ovat kouliintuneet. Työn raskautta ja muita olosuhteita voidaan monella tavalla korjata työntekijäin helpottamiseksi ja muihin työntekijäryhmiin verraten muillakin kuin palkka-eroilla.

Työn raskautta voidaan helpottaa teknillisten laitteiden hyväksikäytöllä ja ilmastoinnin hoidolla tämän päivän vaatimusten mukaisesti. Myös nykyaikaisten asuntojen saanti ja vapaa-ajan vieton mahdollisuuksien lisääminen ovat merkittävä osa työntekijäin viihtyisyydessä. Nämä ovat niitä epäkohtia, joita on

mahdollisuus yhtiön toimesta korjata ja mahdollistavat tulevaisuudessa riittävän työvoimatarpeen saamisen.

Lakia pitäisi myös muuttaa varsinkin eläkelain kohdalla. Raskaissa ja epämuukavissa ammateissa työskentelevien tulisi saavuttaa eläkeoikeudet jo nuorempana ja eläketurva olisi korvattava sen ansion mukaan, mitä työtä eniten on tehnyt taikka missä työssä terveytensä on menettänyt. Muutokset olisi tehtävä tietysti indeksikorotuksiin, eikä heikoimman palkan mukaan. Ansiokysymykseen nähden on aivan selvää, ettei palkka koskaan ole tarpeeksi suuri. Varsinkin nykyisenä aikana on tarvetta palkkaerojen kaventamiseen kunnollisen toimeentulon saavuttamiseksi.

Yritysdemokratian kehitys — omasta mielestäni — on tehtaalla kulkenut

viime vuosina oikeaan suuntaan. Tuotantokomiteassa käsitellään asiat laajemmin kuin ennen. On työosastoja, joissa jatkuvasti kokoontuvat työntekijät ja työnjohto määräaikoina keskustelemaan työssä esiintyvistä asioista, mahdollisista muutoksista ja uudelleenjärjestelyistä. Näissä keskusteluissa on työntekijöillä mahdollisuus tuoda omat mielipiteensä esille suunnitteilla oleviin muutoksiin nähden. Tämäkin toiminta on vasta alulla ja kehittyy jatkuvasti. Yhteisesti asioista neuvotellen saadaan monta asiaa kohdalleen, mikä tyydyttää molempia osapuolia. Varsin hyvin tiedämme, ettei aina saavuteta yksimielisyyttä, eikä näin ollen työntekijät voi olla täysin tyytyväisiä. Vanhan ajan linja löytyy vieläkin ja uudet muodot tuovat aina omat ky-

symysmerkkinsä, ennen kuin saadaan käytännön kokemuksia uusista muodoista ja tuloksia niiden pohjalta. Kuitenkin kehitystä pitää jatkaa ja luotamme siihen.

Turvallisuuden tunnetta oikealle kehitykselle antaa se, että tänä päivänä yhä useampi työntekijä ymmärtää välttämättömyyden kuulua alansa ammattiosastoon. Vain sitä kautta voidaan työntekijäin asioita hoitaa toivottuun päätökseen. Työpaikalla tämä puoli on kehittynyt toivottuun suuntaan, huomattavan jäsenmäärän lisääntyessä ammattiosastossa. Luottamusmiehiä, heistä kaksi on naisia, on tehtaalla yhteensä 37, jotka tänä päivänä valvovat työntekijäin etuja. Koulutuksen tarve luottamusmiesten kohdalla lisääntyy jatkuvasti, koska heidän pitää tuntea

varsin laaja alue kaikkine eri pykälineen tulevan toiminnan turvaamiseksi. Moni asia nykypäivänä ratkaistaan aivan erilaisin toimin kuin ennen, joten toivottavasti ammattiosastomme historiikki pysyy ajan tasalla kertoen myöhemmin tämän ajan tapahtumat. Historiikin nykyinen sisältö tarjoaa tietoja osaston merkittävistä tapahtumista 50-vuotishuhlaan asti. Lopuksi tulee mieleen maanantaina radiosta kuultu 'Sulku-lauluja', joka kertoi sen aikaisista tapahtumista tehtaalla? Mikäli siinä mainittu Aaro olisi saanut katsella asioita tähän päivään saakka, olisi monta säettä lisää hänen laulussaan, joita hän sulkutapahtumista lauseli.

*Julkaistu Karkkilan Tienoossa
n:o 43/30. 5. 1970*

Johtaja Tor Stolpe:

Myös Karkkilan tehdas mukana ympäristön kehittämisessä

Karkkilan tehtaan — Högforsin ruukin täyttäessä 150 vuotta jää varmaan moni karkkilalainen miettimään kauppalan ja tehtaan yhteistä kehitystä sekä tehtaan merkitystä paikkakunnan yksityisille asukkaille. Luodessamme katseen menneisyyteen voimme todeta, että tehtaan vaikutus lähialueen kehitykseen on ollut voimakasta. Tehtaan kasvaessa ja tuotannon laajentuessa on alueen väkiluku kasvanut ja toiminta vilkastunut.

Elämä täällä niin kuin muuallakin kehittyvässä Suomessa on vuosien mittaan rikastunut ja monipuolistunut. Kehitys on ehkä ollut jonkin verran sattumanvaraista. Muutokset, kokonaisuutta ajatellen, ehkä eivät aina ole menneet eteenpäin selvän yleisnäkemyksen puitteissa. Yhdyskuntien ja tehtaiden pitkän tähtäyksen suunnittelussa on maassamme vasta viime vuosina päästy tehok-

kaaseen keskinäiseen kanssakäymiseen. Kun katselee Karkkilan tulevaa kehitystä, on varmaan syytä kiinnittää huomiota sen talouselämän kasvuvauhtiin. Monipuolinen ja kehittyvä tuotantoelämä tuo mukanaan ei ainoastaan taloudellista kehitystä vaan myös lisää voimakkaasti alueen henkistä ja sosiaalista toimintaa. Uudet vaativat tehtävät antavat paikkakunnan asukkaille yhä mielenkiintoisempia toimeentulomahdollisuuksia. Samalla saadaan tänne myös uusia asukkaita, jotka tuovat mukanaan lisää tietoja ja taitoja. Palveluelinkeinojen ja koulutustoiminnan kehittämisen mahdollisuudet parantuvat huomattavasti.

Tehtaan tulevaisuutta suunniteltaessa joudutaan tietysti mitä suurimmassa määrin ottamaan huomioon alueen antamat kehitysmahdollisuudet. Eräs tärkeimpiä tulevaisuuden kysymyksiä on hyvän ja hy-

vin koulutetun työvoiman saanti. Hyvistä ja idearikkaista työntekijöistä, työnjohtajista, insinööreistä, talous- ja hallintomiehistä ja -naisista tulee olemaan puutetta.

Kauppalan ja sen talouselämän kehitys on suuressa määrin riippuvainen siitä, miten me kaikki täällä asuvat pystymme kehittämään ympäristöämme viihtyisäksi, mielenkiintoiseksi ja hyviä työtilaisuuksia tarjoavaksi. Henkilökohtaisesti uskon, että nämä asiat ovat kauppalalle sekä kaikille sen yrittäjille niin selvästi yhteisiä, että niitä tulevaisuudessa todella viedään yhdessä eteenpäin kokonaisuutta ajatellen. Tämä on myös kaikkien meidän yksityisten asukkaiden yhteinen intressi. Tässä työssä tulee Kymin Osakeyhtiön Karkkilan tehdas olemaan mukana.

*Julkaistu Karkkilan Tienoossa
n:o 43/30. 5. 1970*

Esittelemme kuusi högforsilaista

150-vuotias Karkkilan tehdas ei juhlapäivänsä koko sivun ilmoituksessa mainostanut tuotteitaan, vaan julkaisi 60:n kauimmin tehdasta palvelleen ja edelleen töissä olevan högforsilaisen kuvan työnjohtaja Arvo Fredrikssonista (49 palvelusvuotta) siivooja Alma Tuoviseen (35 v.). Tekstissä sanottiin, että työntekijöiden ammattitaito ja kokemus ovat olleet se pääoma, jonka turvin Karkkilan Högfors on kehittynyt Suomen suurimmaksi ja uudenaikaiseksi valimoksi, jonka on helppo tänä päivänä ottaa vastaan huomisen haaste.

Tällä aukeamalla me puolestamme esittelemme kuusi högforsilaista: yhden kultamitalimiehen, kolme hopeamitalin saanutta, naistrukinkuljettajan, jonka ammattitaito palkittiin AK:n ansiomerkillä sekä Karkkilan valimon ainoan naisvalajan.

Tehtaan kirjanpitäjänä 40 vuotta toiminut ekonomi Stig Calam-

Kirjanpitäjä Stig Calamnius on palvellut Karkkilan tehdasta 40 vuotta eikä hänellä muuta työnantajaa ole ollutkaan

Maakaavaaja Tyko Etholen on toisen polven högforsilainen

Kannakselainen tehtaan laitostmies Esko Kiilapuro löysi Karkkilasta itselleen uuden kotiseudun ja tehtaasta työnantajan

n i u s sai 17. 5. 1930 kirjeen, joka ratkaisi hänen elämäntalonsa ja teki hänestä karkkilalaisen. Hän oli juuri päättämässä korkeakouluopinnot Turussa, mutta ei ollut vielä ennättänyt lähettää hakemuksia minnekään, kun yllättäen tuli kutsu Högforsin tehtaan kirjanpitäjäksi. Kirje tuli hänen syntymäpäivänään ja myöhemmin hän totesi, että tehtaan perustamislupakin oli päivätty 17. 5. Kovin enteellistä siis.

Stig Calamnius etsi kartalta Karkkilan, kiirehti junaan ja vaihtoi Hyvinkäällä Karkkilan verkkaiseen sekajunaan. Karkkilaan saavuttuaan oli asemalla kuski Odell kuomurattainen häntä vastassa. Pian selvisi, että

työn aloittamisella oli todella kiire. Naiskirjanpitäjä oli rakastunut tehtaalla komennuksella olleeseen ulkomaalaiseen ja lähti jo seuraavana päivänä sulhasensa kanssa uuteen kotimaahansa. Vain yhden illan hän ennätti perehdyttää tulokasta talon kirjanpitoon. Ankaralta kamreeri Hedlundilta sai kyllä neuvoja, mutta toisaalta tämä antoi alaistensa toimia varsin itsenäisesti, luovuttipa pääkirjanpidonkin pian Calamniuksen hoitoon. Hedlund suhtautui muuten ymmärtäväisesti Calamniuksen uudistusehdotuksiin, antoi tämän toteuttaa uusia ideoita ja hankkia kirjanpito-koneenkin. Erityisesti kustannuslaskennasta tuli Calamniuksen harrastuksen kohde.

Stressiä ei silloin tunnettu, mutta milloin työt vaativat, jäätin kyllä ylitöihin ja jatkettiin sunnuntainakin.

Muutoin oli elämä nuorelle virkamiehelle 1930-luvulla Karkkilassa hauskaa. Ksthollissa sai hyvän täysihoidon ja virkailijat muodostivat kuin yhden perheen, jonka piirissä ei iloa ja riemua puuttunut.

Tyko Etholen on toisen polven högforsilainen. Hän aloitti hiekkamyllärinä, mutta sotaväen käytyään opetteli maakaavaajaksi. Hän pitää ammatistaan. Työ on vaihtelevaa ja sen saa suorittaa varsin itsenäisesti. Vauhti on kyllä koventunut, mutta olosuhteet myös parantuneet. Parhailaan hän opettaa kahta nuorukaista maakaavaajiksi ja näin siirtyy tämä

Karkkilaistyttö sai Elis Engströmin muuttamaan Karkkilaan ja tehtaan töihin

Pielisjärveltä rajan pinnasta syntyisin oleva Elvi Piironen on valimon ainoa naisvalaja

tärkeä valimoammatti seuraavalle polvelle. Vapaa-aika ei tuota Etholenille ongelmia, sillä muutama vuosi sitten hän rakensi isältään ostamalle maalle omakotitalon, jossa kyllä edelleen tekemistä riittää.

Satakunnasta syntyisin olevan Elis Engströmin veti paikkakunnalle karkkilalaistyttö, jonka kanssa hän meni naimisiin. Valumestari Hartman lupasi Engströmille valimosta töitä. Aluksi hän kärräsi jonkin aikaa kiviä hiekkaa ja siirtyi sen jälkeen ko-

nekaavaajaksi. Viimeiset vuodet hän on ollut valimossa hiekkamyllärinä. Hän on työhönsä tyytyväinen, koska hän ei mielestään pystynyt enää tekemään valuri-kaavaajan työtä täys-tehoisesti. Pölyistä hänen työnsä on, sillä nykyiset ilmanpuhdistuslaitteet eivät puhdistaa valimon ilmaa tarpeeksi tehokkaasti. Luvassa on kuitenkin parannuksia.

Esko Kiilapuro on kannakselainen, Uudeltakirkolta. Hän kävi ammattikoulun Raivolassa, mutta pääsi tuskin työn alkuun, kun joutui sotimaan runsaat viisi vuotta. Sitten rauhan tultua eräs tuttava kertoi, et-

työ on likaista ja toisinaan on lapiolla raivattava tie korjauskohteeseen. Sitä enemmän raikasta ilmaa ja ihmisen käymätöntä luontoa on Karkkilan läheisyydessä, toteaa kannakselaisesta karkkilalaiseksi muuttunut Kiilapuro.

Nti Sirkka Ranta tuli tehtaalle töihin 1949 ja vasta 1952 hän on ajanut sähkökäyttöistä trukkia. Itse hän pyrki tähän tehtävään, jota oli totuttu pitämään pelkästään miesten hommana. Sirkka Ranta on kuljettanut sulaa rautaa, mutta nykyisin hän ajaa etupäässä ykkösvalimon sokkeloissa kuormanaan kattilaliitteitä, hiekkaa ja muuta painavaa tavaraa. Kuorma saattaa painaa kaksikin tonnia. Yhtään kolaria enempää kuin muutakaan onnettomuutta hänelle ei ole sattunut, joten AK:n ansiomerkin myöntäminen oli paikallaan.

Sirkka Rannalla on trukinkuljettajan ammatissaan muutamia kanssasaria, mutta rva Elvi Piironen on ainoa naisvalaja. Hän työskentelee siinä missä miehetkin automaattisen kaavauslinjan äärellä kaataen hehkuvaa, sulaa rautaa muotteihin. On kuulemma pari muutakin naista

Jatkuu sivulla 15

Nti Sirkka Ranta on ajanut valimon sokkeloissa käytävillä lähes kaksi vuosikymmentä trukkia ilman kolareita ja sai tunnustukseksi ajotaidostaan ja huolellisuudestaan AK:n hopeisen ansiomerkin

tä Högforsin tehtaalla oli kova puute viilareista. Hän tuli tehtaalle korjausmieheksi ja samaa työtä hän jatkaa edelleen, nyt laitosmiehenä, kiertäen valimon puolella ja pitäen huolta 3. valimon konelinjasta, nostureista, hisseistä, vaa'oista, lämpökäsittelyuunita ja monesta muusta paikasta. Pienet viat hän korjaa itse ja suuremmissakin hän toimii 'ensiavun' antajana, jotta tuotantohäiriöt koneiden rikkoutumisten vuoksi jäisivät mahdollisimman vähäisiksi. Laitosmiehen

150-vuotisjuhlapäivän aattona 28. 5. jaettiin Karkkilassa tehtaan seuratalossa pidetyssä työnjuhlassa ansiomerkit 40 ja 25 vuotta palvelulleille Karkkilan tehtaalaisille. Ansiomerkin saajia oli tavallista runsaammin, sillä perinteellistä loppiaisen mitalijuhlaa ei ollut vietetty, vaan myös viime vuoden aikana määräpalvelusvuotensa täyttäneet saivat myös merkkinsä vasta tässä juhluvuoden ansiomerkkien jakotilaisuudessa. Yhtiön kultainen ansiomerkki 40 vuoden palveluksesta ojennettiin yhdeksälle ja hopeinen 25 vuoden palveluksesta 60 högforsilaiselle. Lisäksi juhlassa sai 13 tehtaan ansioitunutta trukinkuljettajaa vastaanottaa Suomen Autoklubin hopeisen ansiomerkin. Merkkien saajat puolisoineen olivat lähes kaikki läsnä, samoin tehtaan johdon ja eri työosastojen edustajat sekä luottamushenkilöt. Musiikista huolehti Karkkilan Työväenyhdistyksen soittokunta Valio Virran johdolla. Juhlassa istuttiin katettujen kahvipöytien ääressä, tunnelma oli lämminhenkinen ja keskustelu kulki milloin menneissä vuosikymmenissä, milloin tehtaan nykypäivän tapahtumissa. Menneisyys, nykyisyys ja myös tulevaisuus kuvastui johtaja Tor Stolpen puheessakin hänen kohdistuessaan kiitoksen ansiomerkkien saajille. Hän mainitsi puheessaan seuraavaa:

Puolitoista sataa vuotta sitten perustettiin tänne harvaanasutulle seudulle pienen kosken partaalle vaatimaton tuotantolaitos. Yritys rakennettiin määrättyjen perustekijöiden varaan: Kulonsuonmäen malmista saatiin raaka-ainetta, Karkinkoskesta käyttövoimaa ja laajoista metsistä puuhiiltä malmin pelkistämistä ja sulattamista varten.

Ensimmäinen yritys — masuuni — oli tämän päivän mittapuun mukaan sangen vaatimaton. Siinä työskenteli aluksi vain parikymmentä ihmistä, mutta siihen liittyvä malmin louhiminen ja kuljetukset antoivat huomattavasti enemmän työtilaisuuksia paikkakunnalle.

Masuuni, joka luovutti ensimmäisen rautansa heinäkuun 17 päivänä 1823, oli siis pieni yritys keskellä laajaa maaseutua, jossa elämä kulki vanhaan tapaan. Ruukki oli perustettu siinä toivossa, että Kulonsuonmäen malmista voitaisiin kilpailuky-

kyisiin hintoihin valmistaa hyvää kankirautaa. Pian kuitenkin todettiin, että laskelmat eivät kaikilta osiltaan pitäneet paikkaansa; malmi ei ollut sopivaa kankiraudan valmistukseen ja harkkoraudan valmistuskustannukset nousivat odotettua korkeammiksi.

Rohkeat perustajat joutuivat luopumaan yrityksestään menetettyään rahansa, mutta uudet tulokkaat ha-

150-vuotiaan tehtaan mitalijuhla

kivat uusia ratkaisuja. Kulonsuonmäen malmista alettiin valaa talous- ja rakennusvaluja. Tämä toiminta osoittautuikin menestykselliseksi ja siitä lähtien on täällä Karkkilassa valettu raudasta mitä moninaisimpia kappaleita: patoja, lyhtypylväitä, tuoleja ja penkkejä, kattiloita, radiaattoreita, kylpyammeita ja autosia. Kehitys on ollut monivaiheista. On eletty voimakkaita nousukausia,

Yhtiön kultaisen ansiomerkin 40 vuoden palveluksesta sai yhdeksän (vieressä) ja hopeisen ansiomerkin 25 vuoden palveluksesta 60 högforsilaista

mutta on myös koettu varsin syviä aallonpohjia. Joka tapauksessa pienestä masuunista on kehittynyt suurvalimo, joka työllistää 1450 ihmistä. Tehtaan vaikutus lähiympäristöön on ollut voimakas ja sen panos maan yleisessä tuotantoelämässä huomattava.

Alkuperäiset tärkeimmät tuotantotekijät — malmi, koski, metsä — ovat aikoja sitten menettäneet merkityksensä. Tämän päivän Karkkilan tehtaan toiminta perustuu toisiin perustekijöihin, sellaisiin kuin aineelliseen ja henkiseen pääomaan, yrityksen luotettavuuteen ja tehtaassa vallitsevaan henkiseen ilmapiiriin.

Erityisesti on syytä korostaa, että ihminen — hänen ajatuksensa, taitonsa, suhtautumisensa kanssaihmiin ja työhön — vaikuttavat tänään ratkaisevasti yrityksen tulevaisuuden kehitykseen. On sanottu että 'oikeat tiedot oikealla hetkellä oikealla paikalla' on eräs sääntö, jota on noudatettava yritystä kehitettäessä.

Tätä sääntöä voidaan toteuttaa vain ihmiskeskeisessä ympäristössä. Tietojen käsittelyä ja jakamista varten on olemassa mitä tehokkaimpia teknillisiä laitteita, mutta elleivät in-

himilliset kontaktit toimi, ei teknistä ole apua. Ainoastaan sellaisessa yrityksessä, missä halutaan antaa työtovereille, esimiehelle tai alaiselle määrättyjä tietoja, saadaan tiedot toimitetuksi sinne, missä niitä tarvitaan. Ainoastaan tämänkaltaisessa ympäristössä saadaan asiat luistamaan ja aikaansaadaan viihtyisämpi ympäristö. Tämä koskee yhtä paljon työympäristöä valimossa ja konepajassa kuin piirustuskonttorissa tai talousosastolla.

Käsitykseni mukaan täällä Kark-

kilassa keskustellaan tällä hetkellä paljon näistä asioista. Me olemme huomanneet, että vuosien mittaan on tehtaassamme kehittynyt paljon asiantietoa. Me olemme myös ymmärtäneet, että näitä tietoja on käytettävä hyväksi tehdastamme kehitettäessä. Nyt on vain saatava nämä tiedot ja taidot 'oikealle paikalle oikealla hetkellä'. Tässä toiminnassa olette te, arvoisat mitalien saajat, erikoisasemassa. Te edustatte niitä henkilöitä, joilla todella on näitä tietoja ja taitoja, mitä me tarvitsem-

Rva Susanne Stolpe kiinnittä-
mässä kultaista
ansiomerkkiä Kurt
Nordbergin rintapieleen. Oik. joh-
taja Tor Stolpe ja
takana sosiaali-
päällikkö Erkki
Mattsson.

me. Teillä on teknillisiä tietoja, joita olette työhne ohella saaneet. Teillä on kokemusta siitä, miten huonosti voi käydä, jos ei asioita hyvin suunnitella ja valmistella. Te myös tiedätte, miten vaikeiksi ihmissuhteet voivat kehittyä, jos niitä ei ajoissa hoideta viisaasti. Kun nämä tietonne yhdistetään niihin tietoihin, joita saadaan ulkoapäin tutkimus- ja koulutuslaitoksilta, ulkopuolisilta asian tuntijoilta tai muilta tuotantolaitoksilta, voimme me täällä Karkkilassa aikaansaada huomattavia tuloksia.

Teistä, hyvät ansiomerkkien saajat, tuntuu ehkä omituiselta, että minä teidän juhlapäivänänne viittaan arkielämään ja huomispäivän työhön-

on, vaan että se kehittyisi laitokseksi, joka antaa seuraavalle polvelle mielenkiintoisia ja antoisia työpaikkoja.

Ansimerkkien saajat

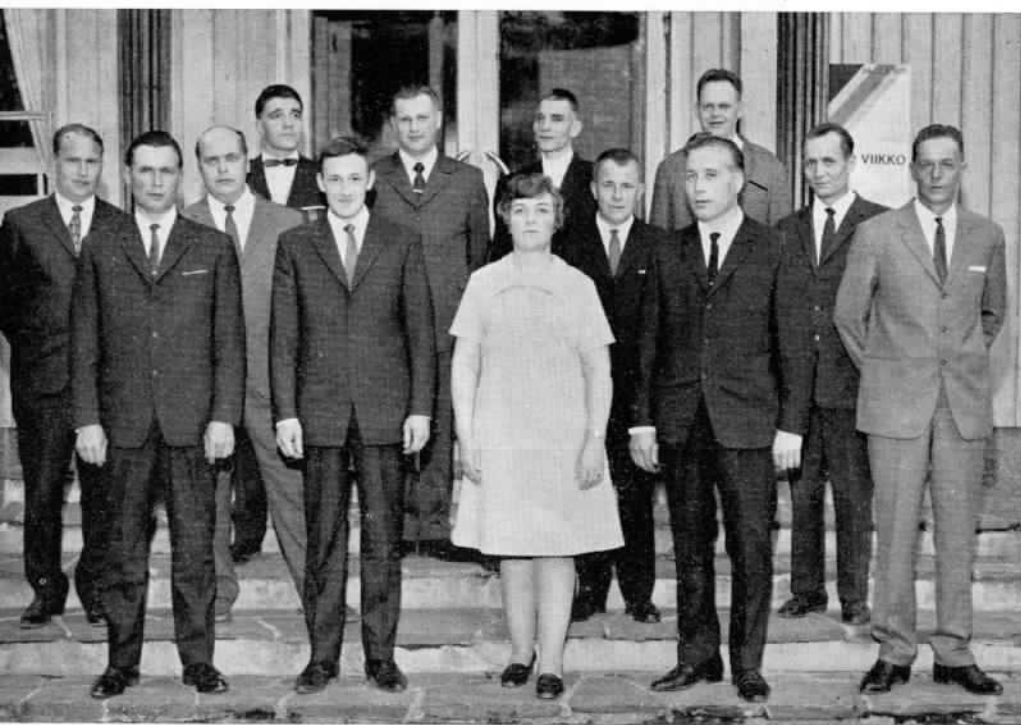
40 vuotta palvelleet: Stig Calamnius, Lauri Hellgren, Onni Kontola, Lauri Mustila, Kurt Nordberg, Oiva Salmijärvi, Torsti Seppänen, Aarne Varalahti, Lauri Åberg.

25 vuotta palvelleet: Olavi Aaltonen, Raija Aavakangas, Nelly Airamaa, Eugen Autere, Eino Backman, Pirkko Dunder, Elis Engström, Elna Eronen, Tyko Etholen, Urpo Forsström, Erik Friman, Erkki Haanpää,

Lindfors, Arvi Lindholm, Kaarina Lundberg, Reijo Mäkinen, Valdemar Mäkinen, Elma Männikkö, Onni Numminen, Hilma Nurminen, Maija Nygren, Eila Rantanen, Arvi Rau-

AK:n toimitusjohtaja Pauli Ervi luovuttaa trukinkuljettaja Sirkka Rannalle AK:n hopeisen ansiomerkin, jonka sai 13 tehtaan trukinkuljettajaa (vasemmalla).

nio, Minne Rauta, Unto Rinne, Eeva Ritari, Aarne Salmela, Pauli Salo, Valto Seppälä, Otto Taipalvesi, Esko Takala, Hans Tammelin, Aulis Toivonen, Juho Tuomi, Usko Tähkäluoto, Veikko Usenius, Aatos Valonen, Toimi Vuokko, Taavi Ylönen.

AK:n ensimmäiset ansiomerkit trukinkuljettajille

Jakaessaan Suomen Autoklubin hopeisen ansiomerkin 13:lle Karkkilan tehtaan trukinkuljettajalle AK:n toimitusjohtaja Pauli Ervi mainitsi, että nyt myönnetty ansiomerkit trukinkuljettajille ovat ensimmäiset. AK:n viettäessä viime vuonna 50-vuotista toimintaansa tehtiin päätös, että ammattikuljettajalle myönnettävää ansiomerkkiä voidaan jakaa myös tru-

gelmiin. Teen sen sillä perusteella, ette te, niin vanhemmat kuin nuoremmat, näette työhne ei yksinomaan jokapäiväisen elatuksen antajana vaan myös kehityksen eteenpäin viejänä.

Me kaikki yhdessä olemme varmistamassa tämän tehtaan tulevaisuutta. Ei vain niin, että se jäisi suunnilleen sellaiseksi kuin se tänään

Veikko Halme, Taisto Hasselman, Toivo Heinonen, Viljo Heinonen, Pehr Hellgren, Veikko Hellgren, Jaakko Herala, Martti Huuhtanen, Aaro Hyvönen, Yrjö Ingman, Reijo Jarila, Sisko Jarila, Elis Järvinen, Lauri Kanerva, Kalle Kantonen, Pentti Kantonen, Lauri Karlsson, Esko Kiilapuro, Markku Laitinen, Volmari Laitolahti, Jaakko Larila, Esko

kinkkuljettajille, jotka vaikeissa olosuhteissa suorittavat erityistä vastuuntuntoa sekä ammattitaitoa osoittaen tärkeitä kuljetustehtäviä. Merkkitapaus tämä jako oli myös siinä suhteessa, että AK:n ansiomerkki ojennettiin ensimmäisen kerran naiselle, trukinkuljettaja Sirkka Rannalle.

AK:n hopeisen ansiomerkin saivat seuraavat Karkkilan tehtaan trukinkuljettajat: Sirkka Ranta, Valto Enström, Sakari Koivisto, Aimo Lahti, Arvi Lindholm, Martti Lindholm, Ola Ojanen, Hugo Salonen, Alpo Siren, Pentti Ståhl, Arvi Syrjä, Aulis Toivonen ja Leevi Öhman.

Eläkeläisjuhla kokosi lähes puoli tuhatta högforsilaista

Karkkilan tehtaan eläkeläiset kokoontuivat vuorostaan seurataloon pääjuhlan jälkeisenä päivänä 30. 5. Kaikki jotka kynnelle kykenivät, noudattivat kutsua. Matkakaan ei muodostunut esteeksi, sillä tehtaan puolesta oli järjestetty autokuljetus sitä tarvitseville. Juhlaan saapuikin 430 högforsilaista ja heidän puolisoaan. Järjestäjät olivat kuitenkin varautuneet tällaiseen yleisömenestykseen ja näyttämöä myöten oli katettu kahvipöytiä. Ne myös tarvittiin, sillä viimeistä sijaa myöten sali kansoitettiin.

Johtaja Tor Stolpe toivotti eläkeläiset tervetulleiksi ja kohdisti heille, pitkän ja ansiokkaan päivätyön tehtaassa suorittaneille, lämpimät kiitokset. Alusta lähtien tilaisuuden

tunnelma oli keväisen iloinen ja myötätuulta ylläpitivät myös esiintyjät, kaikkien tuntema Georg Malmsten, nuori harmonikkataituri Merja Ikkela, Pertti Metsärinteen yhtye ja sanavalmis juontaja Olavi Sile. Malmstenin laulujen kertosäkeisiin eläkeläiset yhtyivät ja kepeästi nousi heidän jalkansa pyörähdeltäessä lopuksi rytmikkään musiikin tahdissa. Tunnelman kohottajina olivat myös maukas kahvipöytä voileipä-kakkuinen, leivonnaisineen, punaviineineen ja oluineen.

Eläkeläisten juhlintaan tehtaan varsinaiset juhlatilaisuudet päättyivät. Loput pullat ja kakut lahjoitettiin Karkkilan vanhainkodin asukkaille ja siellä varmaan pidot jatkuivat vielä muutaman päivän.

Eläkeläisiä saapumassa juhlaansa seurataloon

Alla: Georg Malmsten lauloi Metsärinteen yhtyeen säestämänä ja eläkeläiset yhtyivät kertosäkeisiin. Taustalla juhlien sanavalmis juontaja taiteilija Olavi Sile.

ESITTELEMME KUUSI . . .

Jatkoa sivulta 11

tätä valamista yrittänyt, mutta luopuneet. Kuumaa ja raskasta tämä työ on, mutta palkka on myös sama kuin tätä työtä tekevien miesten.

Piironen perheen tarina on tyypillinen teollistuvalla ajallamme. Pielisjärveltä muutettiin ensin Joensuuhun. Siellä sekä mies että vaimo työskentelivät vaneritehtaalla, mutta kun kunnan asuntoa oli mahdoton saada, muutettiin Karkkilaan. Mies ajaa tehtaassa trukkia ja rouva valaa. He työskentelevät eri vuorossa ja ovat siten myös kotona kahdessa vuorossa huolehtimassa kolmesta alaikäisestä lapsestaan. Tulevaisuuden suunnitelmat ovat optimistiset. Tehtaalta on saatu omakotitontti. Parhaillaan odotetaan arava-lainaa ja kun se on ratkennut, aloitetaan oman talon rakentaminen.

Karkkila-viikolla kauppalanvaltuusto piti juhlapöytäkokouksen Huhdintien kansakoulun salissa

Karkkilan tehtaan 150-vuotisjuhlien kehyksenä ensimmäinen Karkkila-viikko

Karkkila ja karkkilalaiset osoittivat erityistä huomaavaisuutta 150-vuotiaalle Högforsille järjestämällä samanaikaisesti ensimmäisen Karkkila-viikon. Tämä oli osoitus aidosta kotiseutuhengestä ja kyvystä nähdä Karkkilan synty ja tähänastinen kehitys kokonaisvaltaisesti. Useassa yhteydessä Karkkilan yhdyskunta samaistettiin 150 vuoden ikäiseksi tehtaan kanssa. Niinhän asia todellisuudessa onkin. Kaivostoiminnan alkamisesta ja masuunin rakentamisesta alkoi ruukkikylän kehitys ja ruukin vaikutus tuntui pian myös lähiseudun kylissä. Teollisen toiminnan alkaminen aikaansai muuttoliikettä ja tarjosi väestölle uusia työmahdollisuuksia, erilaisia kuin mihin perinteellisessä maalaisyhteisössä oli totuttu.

Eteenpäin meno ei kuitenkaan ol-

lut helppoa ja suoraviivaista. Yrittäjilleen tehdas aiheutti kovia koettelemuksia ja taloudellisia pettymyksiä. Työ kaivoksessa ja tehtaassa oli raskasta ja siten se on vaatinut tekijöiltään ankaria ponnistuksia. Voidaan sanoa, että tämä paikkakunta jos mikään on rakennettu kovalla työllä. Ei ole myöskään vältetty ristiriidoilta eikä vastakohtaisuuksilta, joita tällainen teollisuusprosessi on tietenkin tuonut tullessaan. Kokonaisuutena katsoen kehitys on kuitenkin ollut myönteinen. Tämä oivalletaan myös Karkkilassa ja paikkakunnan vastaiseen kehitykseen suhtaudutaan luottavaisesti. Karkkila-viikon järjestämisestä ja sen aikana vietetyistä tilaisuuksista sai sen käsityksen, että paikkakunnalla on paljon henkisiä voimavaroja ja hyvää yhteistyön halua. Hengeltään Karkkila on paljon

positiivisempi paikkakunta kuin millaisena usein ulkopuoliset ovat tottuneet sitä pitämään.

Karkkila-viikkoa vietettiin toukokuun viimeisellä viikolla. Viikon suunnittelusta vastasi toimikunta puheenjohtajanaan maisteri Olli J. Tuohiniemi. Tarkoituksena oli vetää mukaan kaikenikäiset karkkilalaiset ja esitellä kauppala myös muualta saapuneille. Paikkakunnalle ominaisen luonteen, harrastusten ja saavutusten esiintuominen olikin viikolle leimaa-antava, ei sensaation tavoittelu eikä pop-nimiin turvaautuminen, mikä nykyään on niin tavalista.

Tehdasaiheinen piirustus- ja maalauskilpailu

Viikko alkoi juhlaohjelman palveluksella ja Karkkilan kirkkokuoron konsertilla. Ensimmäisenä sunnuntaina avattiin niin ikään kauppala koululaisille ja muille nuorille järjestetty piirustus- ja maalauskilpailun töistä valittu näyttely ja jaettiin yhtiön lahjoittamat palkinnot eri

sarjojen kolmelle parhaalle. Kilpailun aihepiirinä oli tehtaan ja tehdastyön antamat vaikutelmat ja jotta jokainen halukas olisi saanut oma-kohtaisen kosketuksen tähän aiheeseen, tarjottiin nuorille tilaisuus tehdaskäynteihin. Tehdas saikin vastaanottaa tuhatkunta nuorta karkkilalaista. Lasten ja nuorten kuvailmaisuille ominainen estottomuus ja mielikuvituksellisuus oli ominaista

kilpailutöille ja niinpä karkkilalaisilla olikin viikon ajan nähtävänä mielenkiintoinen taidenäyttely.

Urheilua ja liikuntaa

Urheilulla oli Karkkila-viikon ohjelmassa varsin keskeinen sija, nimenomaan karkkilalaisten lempilajeilla koripallolla, suunnistuksella, joka-keväisellä katuviestillä ja patikoinnilla.

Karkkilalaisten nuorten tehdasaiheisen piirustus- ja maalauskilpailun näyttelyn avajaisista Karkkilan Säästöpankin huoneistossa

Yhteiskoululainen Ritva Nurmi vastaanottamassa palkintoaan jakajina maisteri Olli J. Tuohiniemi (vas.), teknikko Jaakko Ahopalo ja sosiaalipäällikkö Erkki Mattsson

Karkkila-viikon puheenjohtaja maisteri Tuohiniemi kiittämässä 'Vanhan pruuin tarinoiden' tekijää, ohjaajaa ja esiintyjiä

Karkkila-viikon ohjelmaan kuului patikkaretki ja perinteellinen katuviesti, jonka voitti Karkkilan Pojat

Katuviestissä Karkkilan Poikien joukkue voitti täpärästi Vihtijärven Uhkan joukkueen ja saavutti uuden ennätyksen. Uimarannan kentällä nähtiin korkean tason koripalloilua. Suomen maajoukkue osoittautui parhaaksi, mutta Karkkilan Urheilijat voittivat kolmannen kilpakumppanin Helsingin NMKY:n joukkueen. Suunnistuskilpailussa oli mukana toistasataa kilpailijaa, joukossa kaksi ruotsalaistakin. Päättäjäissunnuntaina järjestettiin vielä patikkaretki, jonka yhtenä kohteena oli Kulonsuonmäen kaivosalue.

Kauppalanvaltuustolla juhla kokous

Karkkila-viikolla kauppalanvaltuusto piti juhla kokouksen. Virallisten asioiden lisäksi jaettiin koripallo-

ottelun palkinnot ja yhteiskoululainen Hannele Brofeldt sai vastaanottaa kauppalan tämänvuotisen tunnustuspalkinnon lauluopintojen jatkamista varten.

Karkkila-viikon aikana maaherra Kaarlo Pitsinki vieraili kahdesti Karkkilassa. Ensimmäisellä kerralla hänen mukanaan olivat lääninneuvos Arvi Salonen, poliisitarkastaja Nils Söderström, kouluneuvos Reijo Virtanen, lääninarkkitehti Aarno Ravéala ja kunta-asiaain esittelijä tuomari Sinikka Lindberg-Oja. Keskeisenä asiana oli Karkkilan kauppalan tyytymättömyys sen johdosta, että se oli määrätty kuuluvaksi Länsi-Uudenmaan seutukaavaliittoon. Samalla kauppalan taholta tuotiin esille ajatus Karkkilan muuttamisesta kaupungiksi. Lääninhallituksen kannalta asiaan suhtaudutaankin myönteisesti, mutta lopulliseen ratkaisuun vaikuttaa tietenkin sisäasiainministeriön ottama kanta.

'Tarinoita vanhasta Pruukista'

Karkkila-juhlat päätti Karkkilan keskuskansakoulussa järjestetty kirjallis-musikaallinen tilaisuus, jossa esitettiin 'Tarinoita vanhasta pruukista'.

1917—1927'. Teksti ja suunnittelu oli toiminnanjohtaja Eino Halmeen käsialaa ja ohjaus Kauko Kokkosen. Karkkilan Työväenyhdistyksen soittokunta ja mieskuoro kapellimestari Valio Virran johdolla vastasivat musiikista ja luentaa sekä lausuntaa esittivät Vesta Eklund, Aatos Mäkelä, Taito Suontausta, Esko Suoranta ja Urho Vähäniitty. Esityksen laatija Eino Halme, 62, oli työskennellyt Karkkilassa vuosina 1922—1934, josta kymmenisen vuotta valajana. Siten aiheet perustuivat hänen omakohtaisiin kokemuksiinsa ja muistoihinsa. Lähes parituntista esitystä seurattiin suurella mielenkiinnolla.

Tilaisuuden päätteeksi sosiaalipäällikkö Erkki Mattsson ojensi tehtaan 150-vuotistapahtuman muistoksi valetun Joseph Bremerin sinetti-aiheisen lahjaesineen kauniiseen puurasiaan pakattuna toiminnanjohtaja Halmeelle, ohjaaja Kokkoselle ja Karkkila-viikon puheenjohtajalle, maisteri Tuohiniemelle.

Korkeatasoisia koripallo-otteluja nähtiin uimarannan kentällä

Maamme kunnallisen elämän kehitykselle oli pitkään tunnusomaista suurten kuntien jakautuminen pienempiin. Varsinkin elinvoimaisiksi kasvaneet, useassa tapauksessa teollisuuden synnyttämät yhdyskunnat itsenäistyivät emäkunnistaan kauppalloiksi. Nyt on suunta kääntynyt päinvastaiseksi. Parhaillaan maasamme on käynnissä suuren kuntauudistuksen valmistelu, joka lähivuosina toteutuessaan tietää monen kunnan häviämistä maamme kartalta. Itsenäisyyden menettäminen tuntuu aina kipeältä ja niinpä kuntauudistuksen tiimoilta on käytykin ja tullaan varmasti käymään monta ankaraa taistelua.

Mutta on päinvastaisiakin tapauksia. Jo ennen kuntauudistuksen toteuttamista on tapahtunut yhteenliittymisiä, eräissä tapauksissa valtioneuvoston mahtikäskyllä, mutta pääasiassa asianomaisten sitä itse halutessa. Juuri tällainen tapaus on Karkkilan kauppala ja sen entisen emäkunnan Pyhjärven yhdistyminen

vuoden 1969 alusta. Maapuoli ei suinkaan pannut vastaan, vaan pyhjärveläiset olisivat toivoneet yhdistymistä jo vuotta aikaisemmin. Näin ollen nykyiselle Karkkilalle, jonka pinta-ala kasvoi 21:stä 243 km²:iin ja asukasluku 5 600:sta 8 600:aan, ei yhteenliittymisestä aiheutunut jälkipyykin pesua. Päinvastoin kumpikin osapuoli on tyytyväinen. Väestöpohja kasvoi, kauppala sai vastaista kehitystään varten maata riittämiin ja pyhjärveläisten palvelusten taso parani. Edellytysten näin muuttuessa on jopa herännyt ajatus Karkkilan pyrkimisestä kaupungiksi.

— *Kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä, katsotteko Karkkilalla olevan riittävästi edellytyksiä kaupungiksi?*

— Karkkila kestää hyvin vertailun esimerkiksi Ylivieskan kanssa, josta tulee kaupunki. Karkkila on hallinnon alalla kuntakeskuksen tasolla, mutta kulttuurin ja virkistystoiminnan suhteen kauppakeskuk-

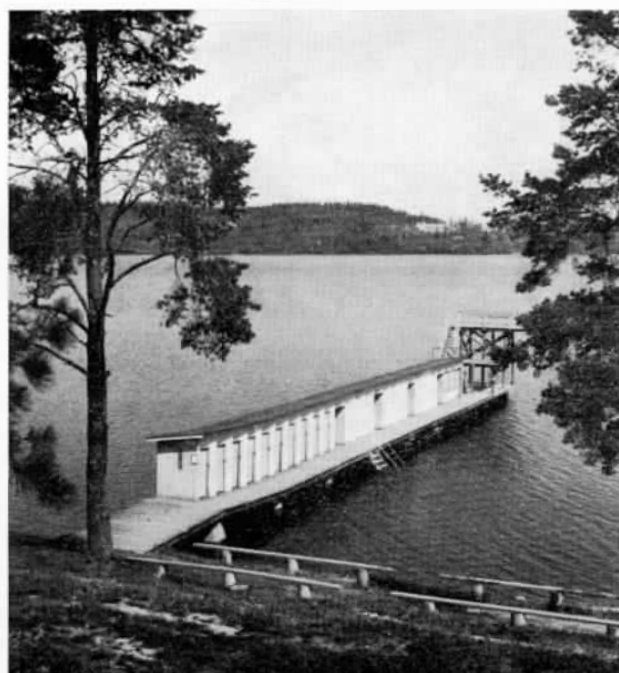
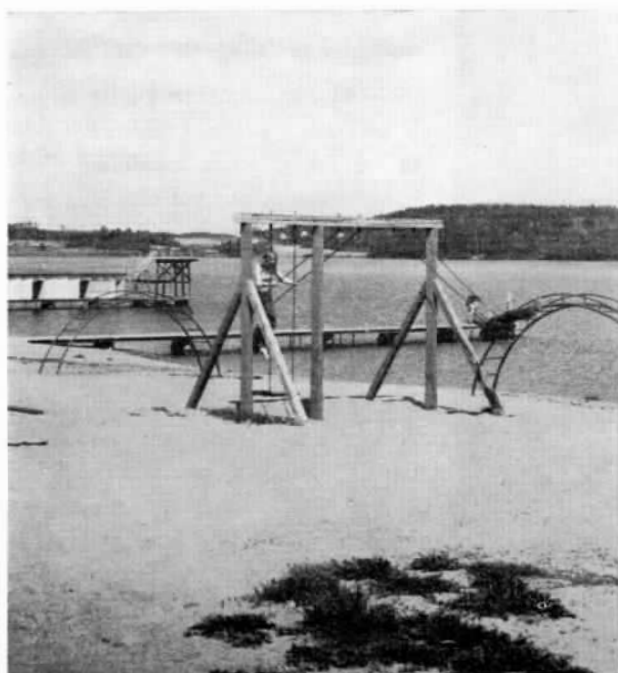

Kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä
kauppalantalon edustalla

sen ja vähittäiskaupan sekä tukkukaupan palvelustasoon nähden kaupunkikeskuksen tasolla. Koska uusien kaupunkien rasitukset eivät ole kauppaloitten rasituksia suuremmat, ei kaupungiksi tulo paisuttaisi Karkkilan taloutta. Toisaalta kaupun-

Kauppalanjohtaja Pentti Hemmilä:

Karkkilan kauppalalla on edellytyksiä kaupungiksi

giksi kohoaminen lisääisi Karkkilan vetovoimaa ja varmaan houkuttelisi paremmin yrityksiä puoleensa.

— *Toiko Karkkilan ja Pyhäjärven liittäminen mukanaan vastakkaisongelman kauppala — maaseutu?*

— Päinvastoin syntyi erittäin homogeeninen kokonaisuus. Varsinaiseen kauppala-taajamaan liittyvät läheisesti Tuorilan ja Ahmon kylät. Niiden asukkaat mukaan lukien nousee taajama-asutus n. 7 000 asukkaan, joten ulkopuolelle jää ainoastaan puolisentoista tuhatta. Lisäksi laitamilta suuntautuu jatkuvasti muuttoliikettä keskukseen. Toisaalta keskustaa ympäröivää luonnonkaunistusta seutua tarvitaan virkistyskäyttöön ja vastaisuudessa sen samoin kuin keskustan tarjoamien palvelusten varaan voidaan kehittää matkailua. Pääkaupungin läheisyyden huomioonottaen matkailuelinkeinolle olettaisi olevan Karkkilassa erinomaisia kehittämisen mahdollisuuksia.

— *Keskusta tekee kaupunkimaisen vaikutuksen, mutta muutoin kauppalakuva on omakotitalovaltainen. On-*

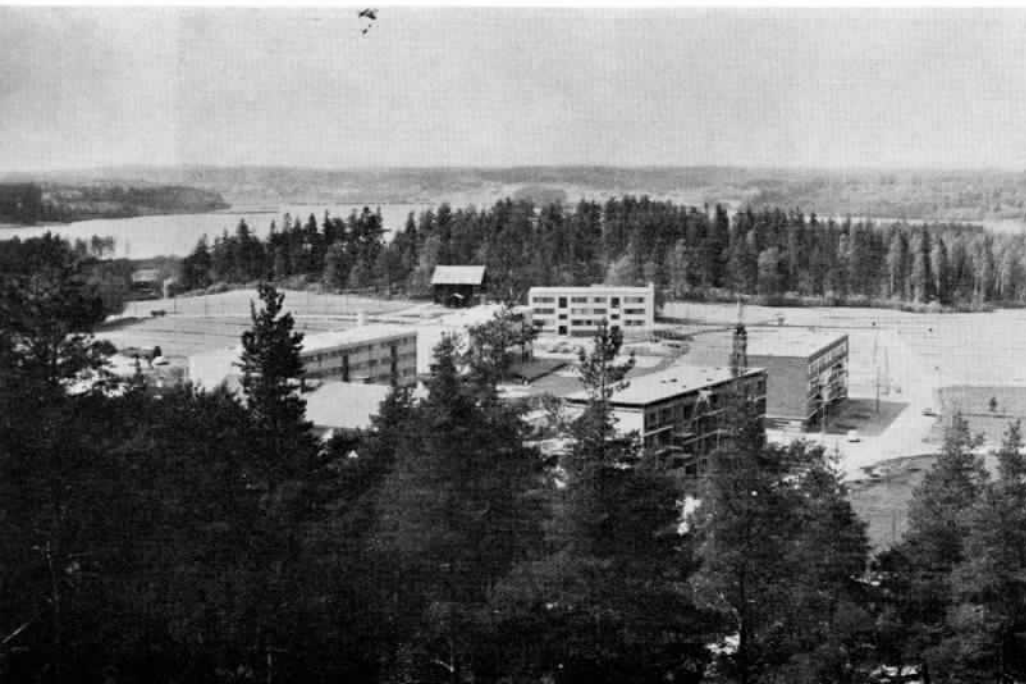
Kauppalantalona on vanhan ratsutilan päärakennus viime vuosisadalta

Karkkilalla on viihtyisä vanhainkoti puistomaisine pihamaineen

Karkkilan kauppalan keskustan uusia kerrostaloja kuvattuna Nykälänharjun vesitornista

ko kauppalan asemakaava vastaista kehitystä ajatellen ajan tasalla?

— Yleiskaavaa Karkkilalla ei vielä ole, mutta paljon valmistavaa työtä on tehty, joten lopullisen yleiskaavan laatiminen voi tapahtua varsin nopeasti. Asemakaava ei ole ajan tasalla ja sen laatimista vaikeuttaa suuresti se, ettei tie- ja vesirakennushallitukselta ole saatu päätöksiä keskustaan johtavien sisääntuloteiden sijainnista. Tämä on haitannut mm. keskustan asemakaavan muutosehdotuksen laatimista, jota arkkitehti Lea Punsar on suorittanut muutaman vuoden ajan. Erikoisjärjestelyin ja kaavanmuutoksin on rakennustointa kuitenkin voitu harjoittaa.

— *Nykyisin vallitsee erityisesti*

Karkkilan 26-paik-
kainen ajan-
mukainen sairaala

Torin läheisyyteen
koonneita kerros-
taloja

*teollisuuspaikkakunnilla kova asun-
topula. Miten on laita Karkkilassa?*

— Karkkilassa tarvitaan nopeasti lisää asuntoja ja asuntojen tuottaminen onkin kauppalan tämänhetkistä tehtävistä tärkeimpiä. Viime vuosien vauhti on ollut 70—80 asuntoa vuodessa, mutta nyt tavoite on nostettu 120 asuntoon. Kun tähän saakka on Karkkilaan vuosittain myönnetty aravalainoja n. 900 000 markkaa, on tarkoitus saada määrä nousemaan 1,6 miljoonaan markkaan. Varsinkin vuokra-asunnoista on puutetta. Kymiyhtiö, kauppa ja Osuusliike Tuki ovat yhteistoimin rakentaneet kerrostaloja — neljäs on parhaillaan menossa — mutta pyrkimyksenä on lisätä tätä Hakan ja Saton

toimesta tapahtuvaa yleishyödyllistä rakennustoimintaa. Samoin kauppa pyrkii edistämään muuta asuntorakennustoimintaa.

— Mitä suuria investointeja kauppalalla on lähiaikoina odotettavissa?

— Suunnitelmissa on jäteveden puhdistamon rakentaminen vuoteen 1973 mennessä. Vesihuoltoon liittyvät myös vesijohto- ja viemäriverkoston rakentaminen. Pian tulee ajan-kohtaiseksi niin ikään uuden virastotalon aikaansaaminen. Tarkoituksena on ratkaista kauppalantalo-kysymys yhdessä valtion kanssa. Saman katon alle tulisivat siten sekä kauppalan että paikkakunnalla tarvittavat valtion virastot.

Kansanedustaja Rainer Virtanen:

Karkkilan tavoitteena saada lisää teollisuutta

Karkkilalainen Rainer Virtanen on ollut eduskunnassa keskeytyksettä v:sta 1954. Hän on toista vaalikautta kulkulaitosvaliokunnan puheenjohtajana ja toimi sitä ennen pankkivaliokunnan puheenjohtajana. Äskettäin 50 vuotta täyttänyt kansanedustaja Virtanen on syntynyt Pyhäjärven Hongistossa, tuli nuorukaisena Högforsin tehtaaseen töihin, työskenteli levyradiaattoriverstaassa ja sotien jälkeen valimossa, kuului

tuotantokomiteaan ja oli pääluottamusmiehen varamiehenä. Kauppalanvaltuuston jäsen hän on ollut v:sta 1947 ja on nykyisin valtuuston puheenjohtaja. Hänellä on siten erinomainen karkkilalaistuntemus ja toisaalta eduskunnan monipuolisessa koulussa hankittu laaja perehtyneisyys maan asioihin. Työkenttensä laajentumisesta huolimatta Karkkilan ja läntisen Uudenmaan asiat ovat hänen sydäntään lähellä ja kotikauppalansa kehittämistä hän on ajamassa monin tavoin.

Tapasimme kansanedustaja Virtasen viikonloppuna omakotitalossaan Polarin kauppalanosassa. Haastattelun lomassa saimme samalla kuvan siitä, millainen on kansanedustajan viikonvaihe. Puhelua tuli yhtenä, hänen kantaansa tiedusteltiin ja kysyttiin mitä moninaisimpia asioita. Vaikutti siltä, että eduskuntatyö jatkui kotonakin.

— Millainen on työvoimatilanne Karkkilassa? Tehdas on kyllä aika ajoin kärsinyt työvoimapulasta, mutta toisaalta siellä tarjoutuu työtehtäviä, jotka eivät sovellu kaikille, ei varsinkaan naisille.

— Huolimatta viime talvena paikakunnalla vallinneesta hiljaisesta rakennustoiminnasta työttömyyskorkistoa ei tarvinnut avata. Se vaati kyllä erikoisjärjestelyjä. Satakunta karkkilalaista naista käy töissä Helsingissä Helvar Oy:llä ja lisäksi 30—35 miestä on ollut rakennustöissä Espoon Matinkylässä. Näiden töiden järjestely on tapahtunut yhteistoiminnassa työvoimaviranomaisten kanssa ja kauppa on kustantanut Espoossa käyvien työmatkat. Karkkilalainen liikennöitsijä Martti Palmunen ajaa päivittäin erikoisvuoroja Helsinkiin ja Espooseen, joten nämä pitkässä matkassa työssä käyvät ovat voineet asua kotonaan Karkkilassa.

— Mitä suunnitelmia kauppalalla on työmahdollisuuksien lisäämiseksi ja monipuolistamiseksi? Onko Karkkilalla edellytyksiä houkutella uutta teollisuutta puoleensa?

— Kauppa kamppailee uusien tuotantolaitosten saamiseksi paikakunnalle. Kilpailu kuntien kesken on kovaa ja kaikki suunnitelmat eivät tietenkään toteudu. Jotakin on sentään jo saavutettu. Työväentalo on vuokrattu eräälle tekstiilialan yrittäjälle ja Lohjan ammattikoulun järjestämänä Karkkilassa on pidetty työllisyysohjelman mukainen ammattikurssi. Teollisuushallin rakentamises-

ta on olemassa suunnitelma ja kauppalan talousarviossa on jo varojakin sen rakentamiseen. Teollisuutta varten on varattu riittävän suuri alue Polarin kauppalanosassa vanhainkodin eteläpuolelta. Paikka on edullinen. Helsingin—Porin tie kulkee sen keskitse, veden ja voiman saanti on suhteellisen helposti järjestettävissä ja jätevesien puhdistamo rakennetaan tämän alueen läheisyyteen. Toivomme näiden valmistelujen tuottavan lähivuosina tuloksia ja monipuolistavan Karkkilan teollisuutta. Luonnollisesti toivomme myös, että Karkkilan tehdas kasvaisi, tehtaan jalostusaste kohoaisi ja että tehtaan vientitoimitukset edelleen lisääntyisivät.

— Millaisena pidätte Karkkilan tarjoamien julkisten palvelusten tasoa?

— Karkkilalla on 26 sairaansijaa käsittävä paikallissairaala, erittäin nykyaikainen äitiys- ja lastenneuvola, korkeat vaatimukset täyttävä vanhainkoti, hyvä uimaranta leikki- ja koripallokenttineen ja urheilukenttä rakenteilla. Vanhuksille on rakennettu kuusi rivitaloa ja seitsemäs on rakenteilla. Kokonaista yhdelle prosen-

tille väestöstä on siten kauppalan toimesta voitu järjestää nykyaikainen eläkeläisasunto, kun vastaava prosenttiluku koko maassa on vain 0,3.

— Mutta tietysti on myös puutteita ja edessä päin vaativia ja varoja kysyviä tehtäviä: asemakaavoituksen järjestäminen, rakennustuotannon kiihdyttäminen ja varsinkin vuokra-asuntojen lisääminen, jätevesien puhdistamon rakentaminen, vesi- ja viemärijohtoverkoston laajentaminen, uusi virastotalohanke, kroonikkojen hoitomahdollisuuksien parantaminen ja vapaa-ajan virkistysmahdollisuuksien lisääminen. Pidän epäkohtana myös sitä, että Karkkila kuuluu 3:nteen kalleusluokkaan, kun se pitäisi kuulua toiseen. Mikäli kuitenkin taloudellinen kasvuvauhti jatkuu suotuisana, Karkkilan teollisuus ja palveluelinkeinot monipuolistuvat ja asukkaiden ansiotaso nousee, on Karkkilalla mielestäni lupaava tulevaisuus edessään.

Karjaanjoen ylittävältä maantiesillalta on kaunis näköala sekä Pyhäjärvelle että Karkinkosken yläjuoksulle. Sillan korvasta johtaa rantaviivaa seuraileva kävelytie kauppalan uimarantaan.

Juantehtaan uudistuksen yhteydessä on jouduttu rakentamaan myös uutta tehdastilaa yläjuoksun puolelle

Juantehtaan uusiminen loppuvaiheessa

- tuotanto kasvaa
- jalostusaste nousee
- lisää työpaikkoja

Kuluvan kesän aikana tullaan Juantehtaan lähes puolitoista vuotta kestänyt uudisrakennustyö saattamaan päätökseen. Uusintatöiden vaatimat investoinnit nousevat yli 10 miljoonan markan. Tähän mennessä on valmistunut täydellisesti uusittu ja koneellistettu massaosasto sekä viimeistely- ja kemikaaliosasto. Edellinen voitiin rakentaa kokonaan tehtaan entisiin sisätiloihin, kun jälkimmäisiä varten jouduttiin sen sijaan rakentamaan uutta tilaa n. 13 000 m³. Viimeistelyosaston toiseen kerrokseen sijoitetaan tehtaan konttori-tiloja sekä laboratorio. Uutta tilaa vaativat lisäksi kartonkikoneen ilmastointilaitteet, sähkönjakokeskukset sekä muuntajat, jotka sijoitetaan saman katon alle kartonkikoneen viereen rakennettavaan kylkiäiseen. Tämän lisäksi joudutaan kartonkikoneen alle tekemään vielä kellarikerros. Uutta tai uudelleen rakennettua tehdastilaa tulee kaikkiaan noin 22 000 m³. Rakennusurakoitsijana toimii kuopiolainen Rakennusliike Matti Rinttilä. Rakennussuunnittelu on viimeistelyosastoa lukuun ottamatta tapahtunut yhtiön suunnitteluosastolla Kuusankoskella, kertoi Juantehtaan teknillinen johtaja Pentti Huoponen.

Kartonkikoneen uudistamistöihin päästään juhannuksen jälkeisellä vii-

kolla, jolloin ennalta sovitut kartonkitilaukset ovat tulleet valmiiksi. Lähes kolme kuukautta kestävässä seisokkiaikana suoritetaan vanhan kartonkikoneen purkaminen ja uusien osien asentaminen. A. Ahlström Osakeyhtiön Karhulan tehtaat vastaa kartonkikoneen uusimisesta. Vuosi sitten tehty hankintasopimus käsittää kolme viiraosaa perälaatikkoineen ja imupumppuineen, uuden puristinosaan, liimapuristimen, koneen kuivausosan laajennuksen ja koneen käytön. Vanhasta kartonkikoneesta, joka on pääosiltaan peräisin vuodelta 1912, ei kelpuuteta juuri muuta kuin etukuivausosa ja vuonna 1937 koneeseen lisätty Yankee-silinteri.

Kartonkikoneen uusinnan seurauksena Juantehtaan tuotantokyky nousee nykyisestä 14 000 tonnista puupahvilaatuja noin 20 000 tonniin korkealaatuisia taivekartonkeja. Uudet laadut edustavat entiseen verrattuna korkeampaa jalostusastetta, jonka ansiosta liikevaihdon lasketaan kasvavan vähintään kaksinkertaiseksi, vaikka tuotannon tonnimääräinen lisäys onkin vain noin 40 %.

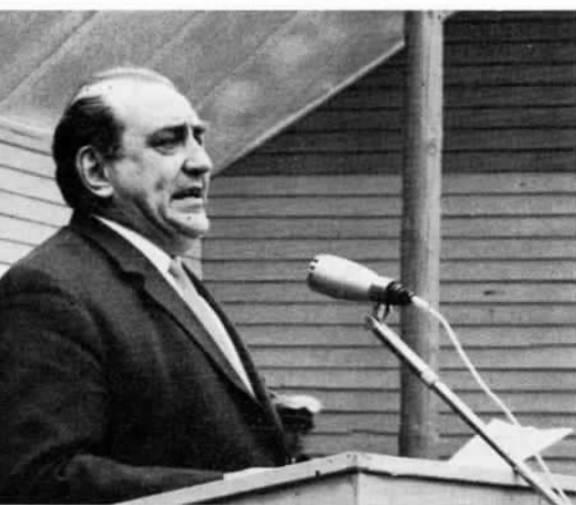
Tehtaan uusinnan ensisijaisena tarkoituksena on turvata yli 200 työntekijän ja toimihenkilön työllisyys varmistamalla kartonkitehtaan toiminnan jatkuvuus ja kehitys. Lisäksi uusi tuotanto luo lähes 30 uutta va-

kinaista työpaikkaa. Lisätyövoimasta, joka on miltei kokonaisuudessaan jo otettu, on toimihenkilöitä kuusi ja työntekijöitä 23, mainitsi dipl.ins. Huoponen.

Juantehtaan oman henkilökunnan lisäksi rakennus- ja asennustöihin osallistuu ulkopuolisia urakoitsijoita ja asentajia. Korkeimmillaan asennustöissä olevien ulkopuolisten henkilöiden määrä tulee olemaan 80—90. Tehtaan henkilökunnan vuosilomat sopeutetaan seisokkiajan työohjelmaan siten, että puuhiomon ja kartonkitehtaan työntekijöiden vuosilomat ovat heinä—syyskuun aikana ja pääosa korjauspajan vuosilomista ennen seisokin alkua. Rakennus- ja ulkotyöosaston vuosilomat ovat heinäkuussa. Mikäli suunniteltu työohjelma voidaan toteuttaa, on Juantehtaan koko henkilökunnalle mahdollisuus järjestää työtä kartonkikoneen seisokin ajaksi.

Rakennus- ja asennusvaiheen antama tilapäinen työ määrä, joka jakautuu noin puolentoista vuoden ajalle, on yhteensä useita satoja miestyökuukausia. Työvoima on pyritty ottamaan niin suuressa määrin kuin mahdollista Juankoskelta ja sen lähikunnista. Erikoisammattimiehiä — kuten koneasentajia — joudutaan kuitenkin hankkimaan kauempaa.

Paperiteollisuuden Työntekijäin Liiton puheenjohtaja Veikko Ahtola puhui retkeilypäivien pääjuhlassa Kettumäellä

Juhlayleisöä oli kentän täydeltä

Retkeläisiä saapumassa tervetuliaiskahville Voikkaan tehtaan keskusruokalaan

Paperiliitolla onnistuneet retkeilypäivät Kuusankoskella

Paperiteollisuuden Työntekijäin Liiton retkeilypäivät pidettiin Kuusankoskella helluntaipäivinä Kuusankosken, Voikkaan ja Kuusanniemen osastojen toimiessa paikallisina järjestäjinä. Paperiväki kokoontuu näille pävilleen juuri helluntaisin, koska silloin tehtaiden seistessä työvuorot eivät ole esteenä. Tätä ennen retkeilypäiviä on järjestetty Myllykoskella, Äänekoskella, Tervakoskella ja Jämsänjokilaaksossa. Tavallaan on tapahtunut vanhan perinteen elvyttäminen. Niinpä Kuusankoskella jo keväällä 1917 vietettiin vastaa-

vanlaisia retkeilypäiviä, joilla puhujana esiintyi mm. senaattori Oskari Tokoi.

Vieraita Kuusankoskelle saapui yli puolitoistatuhatta ja puolisensataa liiton 72 osastosta oli mukana. Tällaisen joukon vastaanottaminen, majoittaminen, muonittaminen, ohjelman suunnitteleminen ja retkeilyjen järjestäminen vaati paljon ennakkovalmisteluja ja tiedottamista. Tässä myös onnistuttiin ainakin vieraiden vakuutteluista päätellen. Retkeilypäivien toimikuntaan kuuluivat puheenjohtajana Leo Perätalo, sihte-

rinä Seppo Simpura ja muina jäseninä Irene Inkeroinen, Eino Pörsti, Risto Kärkkäinen, Lasse Lehtisare, Marjatta Solla, Matti Inkiläinen, Kalle Hautamäki ja Sirkka Ukkola. Lisäksi toimi lukuisia erikoisjaostoja ja kaikkiaan n. 150 henkeä otti aktiivisesti osaa päivien järjestelyihin.

Vieraat saapuivat aluksi Voikkaalle. Aamupäivän kuluessa yhtiö tarjosi osanottajille kahvit tehtaan keskusruokalassa isännöitsijä Magnus Wangelin toivottaessa heidät tervetulleiksi. Tämän jälkeen seurasi tutustuminen tehtaan uusimpaan paperikoneeseen PK 18:aan. Kone ei hel-luntai-eräisinä takia ollut käynnissä, mutta se oli tavallaan eduksi, koska melu ei häirinyt koneen esittelyä enempää kuin kysymysten tekoakaan. Olihan ammattimiehillä paljonkin kysyttävää.

Voikkaalta lähdettiin kiertojoukko Maunuksesta kautta kauppalaan keskustaan ja edelleen Kymintehtaan sekä Kuusanniemen tehdasalueille ja Väkkärän kautta majapaikkoihin Keskustan sekä Tähteen kouluille. Il-tapäivällä monet tutustuivat Kuusankosken perusteellisemmin. Esittelyn kohteina olivat mm. Kotiseututalo ja Ruotsulan redutti, kävivätpä eräät yhtiön lomakylässä Verlassa saakka. Halukkailla oli tilaisuus tutustua myös klooritehtaan.

Iltpäivällä oli Kansantalon salissa paneelikeskustelu saasteongelmasta. Puhetta johti Paperiliiton sihteeri Antero Mäki ja keskustelijoina olivat tutkija Pentti Väisänen Suomen Luonnonsuojeluliitosta, lääket. lis. Osmo Kaipainen SAK:n ja kirvesmies Eino Pörsti paikallisen ammattiyhdistysväen edustajina, Kuusankosken kauppalaan työpäällikkö ins. Raimo Tuomainen, Suomen Puunjalostusteollisuuden Keskusliiton vesiasiantuntija dipl.ins. Ensio Malmi sekä isännöitsijä Erkki Laasonen Kymmin Osakeyhtiöstä. Kuten odottaa saattoi, esitettiin varsin eri-

Jatkuu sivulla 36

Helteisen toukokuun viimeisenä sunnuntaina vietettiin Kuusankoskella Mikkelin hiippakunnan kolmansia kirkkolaulujuhlia. Suurta mielenkiintoa herättäneille musiikkijuhlille koontui aina hiippakunnan äärialueita myöten kaikkiaan 48 kuoroa, joista muodostui yli 1800 laulajan suurruinen esiintyjäjoukko. Mukana olivat ensimmäistä kertaa myös lapsi- ja nuorisokuorot.

Juhlien ohjelma alkoi Kuusankosken kirkossa pidetyllä juhla jumalanpalveluksella, jossa saarnasi kirkkoherra Antti Arppe. Jumalanpalveluk-

räksi arvioitiin noin 4 000 henkeä. Tervetuliaissanat esitti laulujuhlien järjestelytoimikunnan puheenjohtaja, Kymmin Osakeyhtiön selluloosateollisuuden isännöitsijä Erkki Laasonen. Hän totesi puheessaan mm. seuraavaa: 'Kirkkomusiikilla on kahdenlaisen tehtävä: Ensiksi se vaikuttaa kuten musiikki yleensä, se viihdyttää, lohduttaa ja aktivoi. Sen toinen tehtävä on julistaa sanan apuna tai — mitä kirkossamme ei ole ehkä tarpeeksi ymmärretty käyttää — sanan asemasta. Laulujuhlien määrällinen, joskin harvoin laadullinen, kohokoh-

Hiippakunnan kirkolliset laulujuhlat Kuusankoskella

sen jälkeen suoritettiin kunniakäynti sankarihaudoille. Iltpäivällä laulajat kokoontuivat yhtiön ammattikoulun kentälle, missä järjestäytyttiin paikkakunnittain juhlakulkueeksi. Värikkäiden lippurivistöjen ja Kuusankosken Työväen Soittajien johdattamana siirtyi runsaan kilometrin pituinen kulkue Ekholmintietä ja Valtakatuja pitkin pallokentälle, missä pidettiin musiikkijuhlien päättilaisuus, säveljuhla. Pallokentälle saapuneen yleisön ja laulajien yhteismää-

Kirkkolaulujuhlien suurkuorossa oli yli 1800 laulajaa

ta on säveljuhla. Siinä pyritään marssein, yhteisesiintymisiin ja -esityksiin saamaan aikaan tehovaikutus, jolla toivotaan voitavan muuttaa kuulijan suhtautumista kirkkomusiikkiin myönteisempään suuntaan, jopa aktivoida useita siirtymään yleisön

Jatkuu sivulle 36

Yhtiömme keskusarkiston hoitaja, maisteri Gustav Danielsson teki äskettäin opintomatkan Ruotsiin perehtyen teollisuuden arkisto-oloihin. Koska yhtiössämme on äskettäin aloittanut toimintansa keskusarkisto ja koska siten on mielenkiintoista saada tietoja kehittyneen teollisuusmaan vastaavista laitoksista, olemme pyytäneet maisteri Danielssonia kertomaan lukijoille matkavaikutelmistaan.

Ruotsissa teollisuudella on huomattavasti vanhemmat perinteet kuin Suomessa. Läntisen naapurimaamme vanhin yhä toimiva yritys aloitti toimintansa jo 1100-luvulla. Näin ollen sikäläiset liikearkistotkin ovat huomattavasti vanhempia kuin meillä. Tammikuussa minulla oli tilaisuus tehdä opintomatka neljään ruotsalaiseen suuryritykseen ja tutustua niiden arkistojärjestelmiin. Matkani kohteet olivat Holmens Bruks Aktiebolag Norrköpingissä, Gränges-

bergsaktiebolaget sekä Tukholmassa että Grängesbergissä, Stora Kopparbergs Bergslags Aktiebolag Falunissa ja Svenska Cellulosa Aktiebolaget (SCA) Sundsvallissa.

Nämä yritykset harjoittavat yksinomaan paperi-, puu- ja metalliteollisuutta ja siten tarjoavat sopivia esimerkkejä oman keskusarkistomme järjestämisestä ajatellen. Aikomukseni ei ole tässä yhteydessä syventyä arkistoteknillisiin kysymyksiin, vaan

jaitsee kuten Kymin Osakeyhtiönkin erillään pääkonttorista ja tarjoaa runsaasti lähdeaineistoa taloushistorian kirjoittajille, mutta myös sen ajankohtainen arkisto on mallikelpoisessa kunnossa.

Stora Kopparberg eli Suuri Kuparivuori on teollisuusyrityksenä ainutlaatuinen koko maailmassa. Vanhin sitä koskeva asiakirjamaininta on peräisin vuodelta 1288, mutta arkeologisten löytöjen perusteella voidaan

Fil.maisteri Gustav Danielsson:

Ruotsin teollisuusarkistoihin tutustumassa

tyydyn kertomaan muutamia yleisluontoisia asioita mainituista yhtiöistä ja niiden arkisto-oloista.

Holmens Bruk perustettiin vuonna 1609. Se valmisti aseita ja toimi myöhemmin mm. kupari- ja messinkituotteiden valmistajana. 1800-luvun alussa otettiin paperin valmistus toistamiseen tuotanto-ohjelmaan erään aikaisemman yrityksen 1600-luvulla epäonnistuttua. Ensimmäinen paperikone hankittiin vuonna 1837. Yhtiön toisena tuotantohaarana oli kutomateollisuus, joka kuitenkin kannattamattomana lopetettiin kuluvan vuoden alussa. Yhtiön keskusarkisto si-

päätellä, että kaivostoiminta aloitettiin jo 1100-luvulla. Stora Kopparbergin ansiosta Ruotsilla oli koko keskiajalla ja aina 1700-luvulle saakka käytännöllisesti katsoen kuparimonopoli Euroopassa ja se saattoi tietenkin näin ollen määrätä kuparinhinnan mielensä mukaan. Ainoana toisena kuparintuottajamaana oli näet 1600-luvulla Japani ja kun Ruotsin valtio yritti nostaa kuparin hintaa

SCA:n keskusarkisto sijaitsee viime vuosisadan loppupuolelta olevassa entisessä ruukinpatruunan koristeellisessa asuintalossa (vas.). Arkiston tutkijasali (alla).

liian korkeaksi, uhkasivat hollantilaiset, sen ajan johtavat kauppiaat ja laivanvarustajat, tuoda laivalastillisen kuparia Japanista Ruotsin vaskimonopoliin murtamiseksi. Edes-takainen matka Japaniin kesti silloin kokonaisen vuoden. Tämä osoittaa myöskin, kuinka rajoitettua kuparin käyttö siihen aikaan oli, koska yksi ainoa laivan lasti kuparia pystyi tyydyttämään koko Euroopan kuparitarpeen vuodeksi tai ainakin estämään Ruotsia nostamaan hintaa kohtuuttomasti. Kuvaava on myöskin seuraava kasku: eräs jenkki tiedusteli onko Stora Kopparberg vakavarainen yhtiö ja sai vastaukseksi että kyllähän se sitä on, se perustettiin 300 vuotta ennen kuin Kolumbus löysi Amerikan.

Yhtiön keskusarkisto on sijoitettu kolmeen eri rakennukseen, joista kukin on yhtä suuri kuin yhtiömme keskusarkisto. Arkistorakennukset ovat peräisin 1600- ja 1700-luvulta. Arkiston vanhin asiakirja on vuodelta 1347 (Kymiyhtiön vanhin vuodelta 1688). Vertailun vuoksi mainittakoon, että Suomen Valtionarkiston vanhin asiakirja on vuodelta 1336.

Grängesbergsbolagetin toiminnasta kerrottakoon sen verran, että yksinomaan sen kauppalaivasto käsittää 800 000 tonnia (Suomen vastaavasti 1 200 000 tonnia) ja että se omistaa yhden Ruotsin suurimmista rautaruukeista ja että se harjoittaa suurimittaista kaivostoimintaa Afrikassa. Yhtiön keskusarkisto sijaitsee Grängesbergissä entisessä väestönsuojassa sananmukaisesti seitsemän lukon takana ja on paloturvallinen kaikista näkemistäni arkistoista.

Norrlanti oli 1800-luvulla Ruotsin paperi- ja ennen kaikkea saha-teollisuuden keskuspaikka. Yksinomaan Sundsvallissa oli vielä tämän vuosisadan alussa 40 sahaa. SCA:n muodostivat vuonna 1929 kolmetoista keskenään kilpailevaa puu- ja paperiteollisuuden yritystä ja SCA toimi vuoteen 1954 saakka eräänlaise-

na holding-yhtiönä, mutta mainittuina vuonna osat liitettiin yhtenäiseksi organisaatioksi.

Kaikki SCA-yhtymään liittyneiden yritysten arkistot säilytetään nykyään SCA:n keskusarkistossa, joka sijaitsee Timråssa noin 8 km Sundsvallista (ks. kuvaa). Norrlannin työväenliikkeen arkistot säilytetään myös keskusarkistossa ja se tarjoaa

Norrlannin talous- ja yhteiskunta-historian tutkijoille erinomaista lähteaineistoa.

Loppuvaikutelmana totean, että Ruotsin suuryhtiöt ovat hyvin tietoisia velvollisuuksistaan perinteiden vaalijoina ja että ajankohtaisetkin arkistot hoidetaan esimerkillisellä tavalla. Vähitellenhän uusistakin arkistoista tulee historiallisia.

Voikkaan Mestarikerho luovuttanut standaarinsa kunniajäsenelleen vuorineuvos K. E. Ekholmille

Standaarin luovutustilaisuudesta: Isäntäväen seurassa: vas:ltä mestarit Tolvanen, Viljakainen, Vilen, Rantaharju ja Kalso

Päättäneenä toimintakautenaan Voikkaan Mestarikerho sai oman standardin, jonka värit ovat sininen ja vihreä ja johon on sijoitettu yhtiön tunnus aarnikotka. Sininen kuvaa vettä ja vihreä metsää, joten yhdessä yhtiön merkin kanssa standardin symboliikka on varsin onnistunut.

Voikkaan Mestarikerhon lähetystö kävi äskettäin luovuttamassa standaarinsa ensimmäisen numeroidun kappaleen kunniajäsenelleen vuorineuvos K. E. Ekholmille hänen kodissaan Helsingissä. Lähetystöön kuuluivat kerhon puheenjohtaja Toivo Tolva-

nen, Martti Kalso, Urho Rantaharju, Alpo Vilen ja Erkki Viljakainen. Mestari Tolvanen kiitti lämpimin sanoin vuorineuvos Ekholmia hänen myönteisestä suhtautumisestaan kerhoa kohtaan. Häntä muistetaan kerhon piirissä suurella kiitollisuudella ja kunnioituksella. Vuorineuvoksetar Clara Ekholmille lähetystö ojensi kukkakorin. Vuorineuvos kiitti liikuttuneena häneen kohdistuneesta huomaavaisuudesta ja mieluista tapaminen jatkui kahvipöydän ääressä vilkkaan seurustelun ja muistelun merkeissä.

Anna-Maria Kauppila – Virtakiven ensimmäisiä asukkaita

Voikkaan Virtakivessä olevan Pakanavuoren laella on Anna-Maria Kauppilan kaksihuoneinen mökki. Sitä ympäröi kumpareinen pihamaa, joka päättyy Pakanavuoren Kymi-jokeen äkkiyrkästi putoavaan rinteseen. Vuoren päältä aukeaa komea näköala Tuhosaarille ja niiden takana leviävälle Pyhäjärven selälle.

Pakanavuori ja koko Virtakiven seutu oli kuulu kauneudestaan jo silloin, kun Voikkaankosken itärannalle alettiin rakentaa tehdasta. Kun Anna-Maria 1898 saapui kesäkuun alussa 12-vuotisenä tyttösenä kotiväkinsä kanssa Voikkaalle, hän kulki pian toisten lasten kanssa myös Virtakiveen, jännittävään paikkaan, jonka vaihteleva maasto ihastuttavine näköaloineen oli mieluisa leikkipaikka. Kymi oli noina vuosina raju ja arvaamaton, sillä kolmena suurena tulvavuonna nousi veden raja varsin

Anna-Maria Kauppila elelee kissansa kanssa mökissään Pakanavuorella, jonka seinämään (alla) on hakattu merkki tulvaveden korkeudesta Kymi-jokeen vuonna 1899.

korkealle. Virtakiven kalliossa on nähtävissä kiveen hakattu merkki vuodelta 1899, jolloin vesi oli korkeimmillaan. Joen rannat olivat vaarallisia, mutta niinpä paikalta ei puuttunutkaan huimaavaa jännitystä. Sankka metsä peitti vuoren ja notkelmat ja alhaalla laaksossa Anna-Maria muistelee olleen pienen mökin.

Anna-Maria Kauppilan isä, Nieminen nimeltään, oli syntyisin Ruovedeltä ja oli Vilppulankosken rakennetussa massatehtaassa saanut alkuperäisen massanvalmistuksessa ja tehdastyössä. Sieltä hän muutti Virroilta kotoisin olevan nuorikkonsa kanssa Tampereelle, josta sai työpaikan vuorineuvos Elfingin omistamassa kattohuopatehtaassa.

Elfing oli 1896 aloittanut paperitehtaan ja puuhiomon rakentamisen Voikkaankosken rannalle ja saatuaan tietää Niemisen olleen Vilppulan massatehtaassa työssä hän pyysi tätä siirtymään Voikkaalle. Vuoden 1898 tammikuussa hän tulikin työhön Voikkaan puuhiomoon. Perhe saapui Voikkaalle kesällä, kun koulu oli päättynyt ja Anna-Maria saanut päästötodistuksensa kansakoulusta. Perhe asettui asumaan Pekkolan taloon, joka sijaitsi nykyisellä konttorinmäellä.

Viisilapsisen perheen vanhimpana Anna-Maria ei saanut kauan viettää lapsuuspäiviään, vaan isä kysyi hänelle työtä tehtaalta, ennen kuin hän oli ehtinyt täyttää kolmetoista vuotta. Anna-Maria heilui luudan varressa kolme vuotta. Päivät olivat pitkiä; aamukuudesta iltaan seitsemään. Ylitöitäkin tehtiin. Vuorotyöläiset tekivät kuudesta kuuteen. Kolmen vuoden kuluttua hän pääsi paperisaliin kirjuriin tehtävään, joka oli hänelle mieluisa, sillä hän olisi kovin mielellään käynyt koulua ja hänellä oli "aina ollut into kirjoittaa oikein". Sillä kertaa palvelusaika tehtaassa ei kuitenkaan muodostunut viittä vuotta pitemmäksi, sillä Anna-Maria tapasi Juho Taavi Kauppilan, meni kuusitoistavuotiaana kihloihin ja seuraavana vuonna 1903 naimisiin hänen kanssaan. Naimisissa ollessaan hän ei ollut tehtaan työssä kuin vain väliaikaisesti, aina silloin kuin tarvittiin, kuten useat tehtaalaisten vaimot. Eikä siinä juuri ollut mahdollisuuttakaan, kun perheeseen alkoi tulla lapsia. Sen sijaan Juho Taavi Kauppila palveli yhtiötä 51 vuotta voima-aseman hoitajana Voikkaan sähköasastolla.

Vuoden 1908 paikkeilla Kauppilan perhe muutti Virtakiveen vuokra-

asuntoon, seudulle jonne Anna-Marian mieli oli aina tehnyt. Hän halusi saada oman mökin aivan Pakanavuoren kauneimmalle kohdalle. Otettiin velkaa ja aloitettiin rakennustyö. Kolmen vuokralaisvuoden jälkeen 1911 muutettiin omaan mökkiin, joka ei silloin vielä ollut aivan valmiskaan. Elämä oli kovaa. Perheeseen syntyi lapsia kaikkiaan kahdeksan; kaksi ja puolitusinaa, kuten Anna-Maria sanoi, sillä poikia oli kaksi ja tyttöjä puolitusinaa. Puluvuodet ja maailmansota koettelivat ihmisiä, espanjantaudiksi nimetty influenssaepidemia raivosi.

"Kylhän mie olen sairastellu kaikki", sanoi marraskuussa 85 vuotta

tehtaalla kävi Kouvolasta käsin tohtori Anton Landzett, joka oli muuttanut Korialta Kouvolaan 1887 ja hoiti samalla tehtaalaisten terveyttä käymällä mm. Voikkaalla joka toinen perjantai. Joka toisena perjantaina oli tilipäivä ja markkinat.

Tohtori Landzett oli hyvin pitkä ja laiha mies. Kyllä hänen vastaanotollaan oli aina potilaita, vaikkeivat ihmiset silloin olleetkaan niin ahkeria käymään lääkäriissä kuin nykyään. Taisivat toiset pelätäkin, kertoi rva Kauppila. 1905 tuli yhtiön varsinaiseksi tehtaanlääkäriksi Einar Therman, joka sitten tekikin merkittävän työn paikkakunnan terveydellisten olojen parantamiseksi ja kehittä-

oli lähdeittävä Kouvolaan apua saamaan, jos ei sattunut olemaan Landzettin vastaanottopäivä. Viipurissa oli lääninsairaala. Sinne passitettiin pahimmat tapaukset, mutta matka oli pitkä ja junat kulkivat harvoin, eikä siinä pistouvattu ylimääräisiä junia, vaikka tapaus olisi ollut kuinka kiireellinen. "Kyl se ol surkkaa, että noin..."

Vuosien mittaan Virtakiveen nousi lisää mökkejä. Jokainen rakensi mielensä ja mielikuvituksensa mukaan. Piirustuksia ei ollut eikä ase-

Pakanavuorelta (vas.) avautuvat jylhät näkymät Kymelle. Alla vuori kuvattuna alhaalta käsin voikkaalaisten venevalkaman kohdalta.

täyttävä Anna-Maria Kauppila, kun tuli puheeksi hänen korkea ikänsä ja pirteä olemuksensa käydessämme häntä Virtakivessä haastattelemassa, "mutt mie olen aina hoitannu terveyttäin itte". Toisin sanoen hän kävi lääkärin luona aina tarpeen vaatiessa, eikä päästänyt terveyttään ränistymään. Niinpä hänellä onkin muistikuvia niistä ajoista, jolloin

tämiseksi. Mutta ennenkuin oltiin näin pitkällä, oli monenlaisia vaikeuksia. Lapsia syntyi paljon. Useimassa perheessä oli vähintään kuusi lasta. Kätilönä toimi muuan nainen, joka olikin taitava toimissaan ja oli jo kolmesataa lasta auttanut maailmaan silloin, kun Kauppilan perheeseen syntyi ensimmäinen lapsi. Ja jos tehtaalla sattui tapaturma, niin

makaavaakaan. Siellä rakennukset seisovat sikin sokin tänäkin päivänä, jolloin Virtakiven kukoistusaika on siltä osin takanapäin. Tapaamme vain varsin pittoreskin näkymän, vanhoine rakennuksineen, harmaine aitoineen ja villeinä kasvavine piha-
puineen ja pensaineen. Anna-Marian Jaalasta tuoma koiruohopensaskin — mihin lie hävinnyt.

Pitkäaikaisesti palvelleita

PÄÄKONTTORI

KATRI MÄKELÄ

yhtiön ammattikoulun tyttöjen puolen johtajatar tuli 14. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 18. 12. 1906 Valkealassa, tuli ylioppilaaksi Kouvolan yhteiskoulusta 1927 ja valmistui 1929 Helsingin Käsityöseminaarista käsityönopeettajaksi. Syyskuussa 1929 hän tuli käsityönopeettajaksi yhtiön ammattikouluun Kuusankoskelle ja nimitettiin 1943 ammattikoulun tyttöjen puolen johtajattareksi. Ammattikoulun johtokunnan jäsenenä hän on toiminut v:sta 1943 lähtien. Koskelassa 14. 5. järjestetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin ammattikoulun johtokunnan puheenjohtajan, varatuomari Robert Brotheruksen ja ammattikoulun rehtorin, fil.maisteri Eero Kaartisen kiittäessä häntä pitkäaikaisesta palveluksesta ja opettajatehtävässään suorittamastaan merkittävästä työstä paikkakunnan nuorison kasvattajana.

KUUSANKOSKI

TYYNE LUOMA

käytöntarkkailija Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta tuli 2. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Haukivuorella 1. 9. 1911. Yhtiön palvelukseen asiatyöksi konttoriin hän tuli 1928 ja siirtyi seuraavana vuonna lajittelijaksi paperisaliin. Käytöntarkkailijana hän on toiminut v:sta 1943 alkaen. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin Kymin paperitehtaan teknillisen johtajan Lennard Gräsbeckin kiittäessä häntä uskollisesta palveluksesta.

ARVI LUPUNEN

triin valmistaja klooritehtaalta tuli 5. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 16. 4. 1911 ja tuli 1929 yhtiön palvelukseen keskuspuutarhaan. Klooritehtaalta triin valmistajaksi hän tuli 1945. Koskelassa järjestetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin kemian

Katri Mäkelä

teollisuuden teknillisen johtajan Holger Hollstenin kiittäessä häntä pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta palveluksesta yhtiössä.

KAUKO UNELIUS

massankäsittelyosaston etumies Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta tuli 17. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 14. 11. 1911. Paperitehtaalta hän tuli työhön 1929 ja siirtyi massankäsittelyosastolle 1933. Etumiehenä hän on toiminut v:sta 1956 lähtien. Koskelassa pidetyssä tilaisuudessa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin paperiteollisuuden johtajan Botho Estlanderin kiittäessä häntä uskollisesta palveluksesta.

ASSER MÄKINEN

flexo-painokoneen käyttäjä Kymin paperitehtaan Yankee-osastolta tuli 24. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 5. 4. 1913 ja tuli 1928 työhön rakennusosastolle, siirtyi 1930 ulkotyöosastolle ja 1935 paperitehtaalta. V:sta 1938 lähtien hän on toiminut flexo-painokoneen käyttäjänä. Koskelassa järjestetyssä tilaisuudessa

Tyyne Luoma

hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin paperiteollisuuden johtaja Botho Estlanderin kiittäessä häntä uskollisesta palveluksesta yhtiössämme.

METSÄOSASTO

URHO HOKKANEN

aputyönjohtaja Saksalasta tuli 16. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 24. 4. 1914 ja tuli yhtiön metsäosaston palvelukseen Saksalaan 1929. Perehdyttyään aluksi erilaisiin töihin Saksalan sahalla hän on sen jälkeen toiminut aputyönjohtajana varasto-, puutavaran nosto- ja lastaus-töissä sekä erilaisissa taimitarhan töissä. Hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkkin Koskelassa 2. 6. pidetyssä tilaisuudessa, jossa metsäpäälikkö Harry Willman kiitti häntä uskollisesta palveluksesta yhtiössämme.

SALO

LAILA KUUSINEN

Salon tehtaan konttoripäällikkö tuli 17. 5. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän tuli 1930 kirjanpitäjäksi tehtaan konttoriin ja työskenteli neljä vuotta ainoana konttorihenkilönä, kun-

Arvi Lupunen

Asser Mäkinen

Urho Hokkanen

Laila Kuusinen

Bjarne Brandt-Ojala

nes hänelle tuli apulainen. 1940-luvun alusta lähtien hän on toiminut konttoripäällikkönä. Hän on nähnyt Salon tehtaaseen kasvun ja laajenemisen nykyaikaiseksi tuotantolaitokseksi. Isännöitsijä Rauno Renko järjesti kodissaan hänen kunniakseen juhlatilaisuuden, jossa hän vastaanotti yhtiön 40-vuotisansiomerkin isännöitsijä Rengon kiittäessä häntä uskollisesta ja ansiokkaasta palveluksesta Salon tehtaalla.

Merkkipäiviä

PÄÄKONTTORI

CARL-JOHAN AHLBOM

lakiasiainosaston päällikkö, varatuomari pääkonttorista täyttää 60 vuotta 16. 7. Hän on syntynyt Turussa, tuli ylioppilaaksi Porvoon lyseosta 1928 ja suoritti Helsingin yliopistossa ylemmän oikeustutkinnon 1937. Oltuaan auskultantina Turun ja Viipurin hovioikeuksissa hän sai varatuomarin arvonimen 1943. Yhtiömme palvelukseen lakiasiainosastolle hän tuli 1937. Lakiasiainosaston päälliköksi hänet nimitettiin 1950.

Lauri Koskinen

BJARNE BRANDT-OJALA

tarkastusapulainen yhtiön sisäiseltä tilintarkastusosastolta täyttää 50 vuotta 24. 8. Hän on syntynyt Muuramessa ja opiskeli Nya svenska samskolanissa Helsingissä. Jatkosodan jälkeen hän kävi Järvenpään Maatalousnormaalikoulun. Ensi kerran hän tuli yhtiön palvelukseen 1951 metsäosastolle Lahden piiriin metsätyönjohtajaksi. V:sta 1960 lähtien hän on ollut nykyisessä toimensa Kuusankoskella. Hän osallistui jatkosotaan toimien sotilaslentäjänä. Sotilasarvoltaan hän on ylliluutnantti. Harrastuksista mainittakoon maanpuolustus- ja sotainvalidityö, taidepuuveisto, puutarhanhoito ja ulkoilu.

KUUSANKOSKI

ANTTI LAMPINEN

varastonhoitaja Kymin selluloosatehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 60 vuotta 26. 6. Hän on syntynyt Iitissä ja tuli 1296 yhtiön palvelukseen ulkotoimiosastolle. Kymin selluloosatehtaan hän tuli 1934 ja toimi 2. valkaisuajana vuoteen 1938, jolloin hänet nimitettiin 1. valkaisuajaksi. Varastonhoitajaksi hän siirtyi 1963.

Lauri Tommola

LAURI KOSKINEN

koneenhoitaja Kymin selluloosatehtaan täyttää 60 vuotta 5. 8. Hän on syntynyt Nastolassa ja tuli 1925 yhtiön palvelukseen Eerolan kartanoon. Sieltä hän siirtyi 1928 selluloosatehtaan ja nimitettiin koneenhoitajaksi 1929.

INGA LYTTINEN

siivooja Kymin sähkökorjaamolta täyttää 60 vuotta 8. 8.

LAURI TOMMOLA

kuorimon etumies Kuusanniemen selluloosatehtaan täyttää 60 vuotta 10. 8. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli 1940 yhtiön palvelukseen Kymin rakennusosastolle, josta hän siirtyi Kuusaan voimalaitokselle ja sieltä 1941 Voikkaan selluloosatehtaan voimalijaksi. Hän toimi myöhemmin keittäjän apulaisena ja sen jälkeen kuorimon etumiehenä vuoteen 1963, jolloin hän siirtyi Kuusanniemen selluloosatehtaan asennusapumieheksi. Tehtaan lähdettyä käyntiin 1964 hänet nimitettiin kuorimon etumieheksi.

HELMI SORMUNEN

riisinkäärijä Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta täyttää 60 vuotta 19. 8.

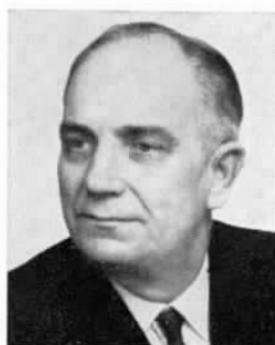
Helmi Sormunen

Aarne Viherala

Sigurd Hannén

Vilho Vauhkonen

Sulo Hacklin

Hän on syntynyt Lappeenrannassa ja tuli yhtiön palvelukseen puutarhaan 1928. Seuraavana vuonna hän siirtyi lajittelijaksi paperisaliin. Riisinkäärijänä hän on toiminut v:sta 1948. Hän harrastaa kuorolaulua kuuluen Kaiku-kuoroon.

AARNE VIHERSALO

sorvaaja metallikorjaamolta täyttää 60 vuotta 25. 8.

SIGURD HANNÉN

yhtiön ruotsalaisen yhteiskoulun rehtori täyttää 60 vuotta 1. 9. Hän on syntynyt Kurkijoella, tuli ylioppilaaksi Helsingin ruotsalaisesta normaalilyseosta 1930 ja suoritti fil.kandidaatin tutkinnon Helsingin yliopistossa 1937. Hän toimi biologian ja maantieteen opettajana Tampereen ruotsalaisessa yhteiskoulussa 1938—1941. Yhtiön palvelukseen ruotsalaisen yhteiskoulun rehtoriksi hän tuli 1945. Hänen harrastuksistaan on etusijalla musiikki. Hän toimi aikaisemmin huilun soiton opettajana Kouvolan Musiikkikoulussa ja on nykyisin samassa toimessa Kuusankosken Musiikkikoulussa. Hän on kuulunut Kuusankosken Orkesteriin v:sta 1946 lähtien. Orkesterin sihteerinä hän on ollut v:sta 1966. Muista harrastuksista mainittakoon kukkien viljely ja puutarhanhoito.

VILHO VAUHKONEN

mestari metallikorjaamolta täyttää 60 vuotta 3. 9. Hän on syntynyt Valkealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1926. Seuraavana vuonna hän siirtyi ulkotyöosastolta korjauspajalle kuparisepäksi ja nimitettiin kuparipajan etumieheksi 1959. Kuluvan vuoden alussa hänet nimitettiin mestariksi levypajalle.

SULO HACKLIN

jyrsijä Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 60 vuotta 19. 9. Hän on syntynyt Jaalassa ja tuli 1927

yhtiön palvelukseen. Toiminta sotainvalidien hyväksi on hänelle läheistä. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon lisäksi puutarhanhoito ja kalastus.

UUNO VUOKOSKI

hioja Kymin puuhiomolta täyttää 60 vuotta 22. 9. Hän on syntynyt Jaalassa. Yhtiön palvelukseen sihtimieheksi puuhiomoon hän tuli 1929. Seuraavana vuonna hän siirtyi hiojaksi ja on työskennellyt tässä ammatissa uskollisesti siitä lähtien. Hänelle tuli 40 palveluvuotta täyteen 14. 6. Palaamme asiaan seuraavassa lehdessämme.

KAUKO VALJAKKA

mestari metallikorjaamolta täyttää 50 vuotta 26. 6. Hän on syntynyt Valkealassa. Ammattikoulun käytyään hän tuli yhtiön palvelukseen 1935 ja työskenteli korjauspajalla viilaajan oppilaana. Valmistuttuaan Kotkan teknillisestä koulusta 1947 hänet nimitettiin mestariksi korjauspajalle. Hän on kuulunut Kymintehtaan Mestarikerhon johtokuntaan ja toiminut rahastonhoitajana. Hän on myös innokas kuoromies ja on kuulunut Kuusankosken Mieslaulajiin jo parikymmentä vuotta. Jatkosotaan hän osallistui tykistöjoukoissa. Sotilasarvoltaan hän on kersantti.

AIMO LAHTI

käyttöinsinööri Kymin höyryosastolta täyttää 50 vuotta 10. 7. Hän on syntynyt Turussa, tuli ylioppilaaksi Turun 2:sta lyseosta 1939 ja valmistui diplomi-insinööriksi Teknillisestä korkeakoulusta 1946. Samana vuonna hän tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan korjauspajan insinööriksi ja siirtyi 1947 käyttöinsinööriksi Kymin höyryosastolle. Hän on ollut Kuusankosken kauppalan teknillisten laitosten johtokunnan jäsen 1951—1959. Hänen vapaa-ajan harrastuksistaan mainittakoon urheilu, nykyisin lä-

hinnä kuntourheilu. Sotilasarvoltaan hän on yliluutnantti.

PENTTI MYÖHÄNEN

sähkötekniikko Kymin sähkökorjaamolta täyttää 50 vuotta 13. 7.

ALLAN NISSILÄ

maalari Voikkaan paperitehtaan kunnossapitoryhmästä täyttää 50 vuotta 14. 7.

SULO YLÄTALO

purkaja kuljetusosastolta täyttää 50 vuotta 24. 7. Hän on syntynyt Sippolassa ja tuli yhtiön palvelukseen Voikkaan ulkotyöosastolle 1945.

ESKO TÖKKÄRI

varahioja Kymin puuhiomolta täyttää 50 vuotta 1. 8. Hän on syntynyt Sippolassa. Käytyään ammattikoulun hän tuli yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle 1935 ja siirtyi Kymin paperitehtaalalle 1941. Puuhiomossa varahiojana hän on toiminut v:sta 1946. Hänen vapaa-aikansa kuluu puutarhanhoidon ja kalastuksen parissa.

ILMARI SIIRA

kuorimon etumies Kuusanniemen seluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 7. 9.

Uuno Vuokoski

Kauko Valjakka

Aimo Lahti

Sulo Ylätaalo

Ilmari Siira

Hän on syntynyt Jääskessä ja tuli 1953 yhtiön palvelukseen Voikkaan selluloosatehtaalle jälkivuolijaksi. Sen jälkeen hän työskenteli mm. rakennusosastolla ja ulkotyöosastolla vuoteen 1959. Kymin ja Voikkaan selluloosatehtaissa hän toimi erilaisissa tehtävissä, kunnes 1963 siirtyi Kuusanniemen selluloosatehtaalle asennusmieheksi. Tehtaan lähdettyä käyntiin hän siirtyi kuorimolle, jossa on v:sta 1969 lähtien toiminut etumiehenä.

KAARLO VATELA

kiillotuskalanterinkäyttäjä Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta täyttää 50 vuotta 14. 9. Hän on syntynyt Sipolassa ja tuli 1950 työhön Kymin paperitehtaan kiillotuskalanterille, missä hän on työskennellyt yhtäjaksoisesti. Kiillotuskalanterin käyttäjänä hän on toiminut v:sta 1954 alkaen. Hän on innokas kalamies.

MAUNO KORPINEN

puuseppä rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 22. 9.

METSÄOSASTO

HILKKA SEPPÄNEN

toimistovirkailija Kuopiosta täyttää 60 vuotta 27. 6. Hän tuli yhtiön palvelukseen 1939 itäisen piirikunnan konttoristiksi ja kassanhoitajaksi ja oli tässä toimessa vuoteen 1968 saakka, jonka jälkeen hän on ollut itäisen tarkastuspiirin toimistovirkailijana Kuopiossa. Hän on tarkka ja huolellinen työssään ja pidetty työtoveri.

ARVO KAKKO

metsätyönjohtaja Mäntyharjusta täyttää 60 vuotta 10. 7. Hän on syntynyt Mäntyharjussa ja tuli yhtiön metsätöihin 1925. Sen jälkeen hän työskenteli mm. mittamiehenä ja muissa vastaavanlaisissa tehtävissä, kunnes nimitettiin työnjohtajaksi. Hän on palvellut yhtiötä uskollisesti yli 40 vuotta. Hän on kuulunut aikaisemmin kotipitäjäänsä kunnanvaltuustoon ja toimi kunnanhallituksen varapuheenjohtajana usean vuoden ajan. Vapaa-aikoinaan hän kalastaa. Hän osallistui molempiin sotiin rintamajoukoissa haavoittuen vaikeasti. Hänelle on myönnetty mm. 2 lk vapaudenmitali, 4 lk vapaudenristi ja sotien muistomitalit.

VOITTO HOKKANEN

työnjohtaja Pylkönmäen Soidinmäeltä täyttää 60 vuotta 20. 9. Hän on syntynyt Pylkönmäellä. Oltuaan Keskusmetsäseura Tapion palveluksessa 1936—1940 ja Osuuspuun palveluksessa 1945—1946 hän tuli 1947 yhtiöme palvelukseen metsätyönjohtajaksi Keski-Suomen hoitoalueen Saarijärven piiriin. Vuonna 1968 tapahtuneiden järjestelyjen jälkeen hän jäi työnjohtajaksi Keski-Suomen hoitoalueen Suolahden piiriin. Hän on ollut Pylkönmäen kunnanvaltuuston jäsenenä ja varapuheenjohtajana, kuuluu Pylkönmäen Säästöpankin isännistöön ja toimii Pajumäen kansakoulun taloudenhoitajana. Niin ikään hän osallistuu sotaveteraanien järjestötoimintaan.

JUANKOSKI

VEIKKO TAKKINEN

hioja täyttää 60 vuotta 2. 7. Hän on syntynyt Juankoskella ja tuli yhtiön palvelukseen puutarhaan jo nuorukaisena. Sittemmin hän työskenteli eri osastoilla vuoteen 1933, jolloin hän tuli puuhio-moon kuljettimen hoitajaksi. Myöhemmin hän siirtyi hiojaksi ja on ollut tässä

Kaarlo Vatele

Hilikka Seppänen

Arvo Kakko

Voitto Hokkanen

Veikko Takkinen

Viljo Tirkkonen

Hulda Leskinen

Toivo Mustonen

tehtävässä lähes 35 vuotta. Hän harrasti nuorempana yleisurheilua ja hiihtoa ja on Pyrkivän perustajajäsen. Aikaisemmin hän oli mukana paikkakunnan näytelmätoiminnassa ja on laulanut myös Juankosken kirkkokuorossa. Vapaa-ajat kuluivat kalastuksen ja omakotitalon töiden parissa.

VILJO TIRKKONEN

viilaaja täyttää 60 vuotta 14. 8. Hän on syntynyt Kaavilla ja tuli 15-vuotiaana yhtiön palvelukseen Rupsan maanviljelysosastolle. Vuoteen 1934 hän työskenteli yhtiön palveluksessa eri jaksoja, mutta siirtyi sen jälkeen autonkuljettajaksi Kaaville. 1946 hän tuli uudelleen Juantehtaan palvelukseen ja toimi autonkuljettajana vuoteen 1967, jolloin hän siirtyi viilaajan ammattiin korjauspajalle.

HULDA LESKINEN

merkkiaaja täyttää 60 vuotta 19. 8. Hän on syntynyt Juankoskella ja tuli 1929 ensi kerran yhtiön palvelukseen ollen sen jälkeen useaan otteeseen eri työosastoilla. V:sta 1959 lähtien hän on palvellut yhtäjaksoisesti. Merkkiaajana hän on toiminut kahdeksan vuotta. Hän on ollut Karjalankosken kansakoulun johtokunnan jäsen ja osallistui aikoinaan vapaaehtoiseen maanpuolustus-työhön. Sotien aikana hän palveli Hangon lohkolle ja myöhemmin Karhumäen suunnalla muonitus- ja kanttiinitehtävissä. Sodan päätyttyä hän oli Salossa kotiuttamistoimistossa.

TOIVO MUSTONEN

hioja täyttää 50 vuotta 20. 7. Hän on syntynyt Kaavilla ja tuli Juantehtaan palvelukseen rakennusosastolle 1946. Seuraavana vuonna hän siirtyi puuhio-moon latojaksi ja on toiminut sen jälkeen 18 vuotta hiojana.

HALLA

ARVO HJELT

höylääjä täyttää 60 vuotta 3. 7. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle hän tuli 1927. Oltuaan muutaman vuoden poissa yhtiöstä hän tuli takaisin 1933 ulkotyöosastolle ja siirtyi 1937 nykyiseen työpaikkaansa höyläämölle.

OLAVI TUDERUS

tukkityöntekijä täyttää 60 vuotta 14. 9. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen tukkiosastolle hän tuli 1928. Oltuaan useaan otteeseen välillä poissa yhtiöstä hän on v:sta 1943 lähtien työskennellyt yhtäjaksoisesti lautatarhalla ja v:sta 1958 lähtien tukkiosastolla.

LAURI NIKKINEN

tasaaja tasaamolta täyttää 50 vuotta 10. 8. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle merkkipojaksi hän tuli ensi kerran 1935. V:sta 1939 lähtien hän on ollut yhtäjaksoisesti pääasiassa lautatarhalla, ensin penkkaajana ja lastaajana ja sittemmin tasaajana. V:sta 1958 lähtien hän on ollut nykyisessä tehtävässään.

ESKO KOPONEN

särmääjä sahalla täyttää 50 vuotta 18. 8. Hän on syntynyt Leppävirralla. Yhtiön palvelukseen lautatarhalle merkkipojaksi hän tuli ensi kerran 1936. Hän on työskennellyt tehtaan eri osastoilla erilaisissa tehtävissä. Viimeksi hän tuli yhtiön palvelukseen 1955 sahalle, ensin apusahuriksi ja 1963 nykyiseen tehtävänsä särmääjäksi.

TYYNE LAITINEN

siivooja sahalla täyttää 50 vuotta 29. 9. Hän on syntynyt Somerolla. Yhtiön palvelukseen sahalle hän tuli 1965.

KARKKILA

UUNO NURMI

sorvaaja konepajalta täyttää 60 vuotta 25. 6. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli 1926. Hän toimi aluksi asiapoikana ja siirtyi sitten konepajalle, missä toimi erilaisissa tehtävissä. V:sta 1932 hän on työskennellyt konepajalla sorvaajana.

OIVA SALMIJÄRVI

sähköasentaja sähköosastolta täyttää 60 vuotta 9. 7. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli 1926 ja on v:sta 1934 alkaen toiminut sähköosastolla asentajana.

OLAVI ELOHARJU

kuormaaja valimon sulatosta täyttää 60 vuotta 19. 8. Hän on syntynyt Pusulas-sa. Tehtaan työhön valimoon hän tuli 1945. Hän on toiminut liesi-, rakennus- ja emaliosastoilla. V. 1969 hän siirtyi kuormaajaksi valimoon.

AARNE SUNDELL

trukinkuljettaja valimon sulatosta täyttää 50 vuotta 21. 6. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön hän tuli 1939. Hän on toiminut mm. levyradiaattoriosastolla ja valimossa, jossa hän on toiminut sähkövaunun- ja trukinkuljettajana.

HEIMO HARTIKAINEN

konekaavaaja valimosta täyttää 50 vuotta 27. 6. Hän on syntynyt Kemijärvellä. Työhön valimoon hän tuli 1950. Oltuaan 1954 muutaman kuukauden muualla työssä hän palasi takaisin valimoon ja toimii siellä edelleenkin konekaavaajana.

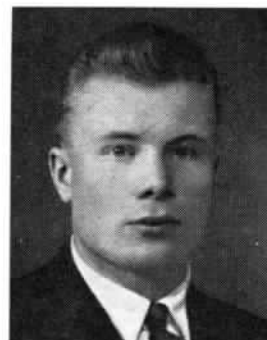
Lauri Nikkinen

Esko Koponen

Sylvi Rosenberg

Toivo Flinkman

KAUKO ÖHMAN

hitsaaja keskuskorjaamosta täyttää 50 vuotta 8. 7. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Hän tuli aluksi yhtiön metsäosaston palvelukseen ja toimi myös vuoden maatalousosastolla, kunnes 1939 siirtyi töihin levyradiaattoriosastolle. Tehtaan korjaamo-osastolle hän tuli koneenkorjaajaksi 1946. V. 1968 hän siirtyi hitsaajaksi ja koneenkorjaajaksi keskuskorjaamoon. Hän on innokas kala- ja metsämies. Hän on toiminut useissa eri tehtävissä tehtaan metsästyseurassa. Hän on myös toiminut useita vuosia tehtaan palokunnassa.

ARVID PETERSSON

koneenhoitaja hitsaamosta täyttää 50 vuotta 14. 7. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Työhön liesiosastolle hän tuli 1934. Hän erosi palveluksesta 1940, mutta tuli takaisin 1963 ja on toiminut mm. valimokorjaamossa, hitsaamossa ja sähköosastolla. V. 1968 hän siirtyi nykyiseen toimeensa koneenhoitajaksi hitsaamoon.

KALEVI OHRA-AHO

työntutkija työntutkimusosastolta täyttää 50 vuotta 26. 7. Hän on syntynyt Vaasassa. Tehtaan työhön valimoon hän tuli 1966 ja siirtyi seuraavana vuonna työntutkimusosastolle. Hän on suorittanut työnjohtajien teknillisen kurssin sekä työntutkimuskurssin.

KAUKO HELLGREN

lämmittäjä keernaosastolta täyttää 50 vuotta 30. 7. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Tehtaan työhön keernaosastolle hän tuli 1939.

KIRSTI HARTIKAINEN

viimeistelijä valimon puhdistamosta täyttää 50 vuotta 18. 8. Hän on syntynyt Hauholla. Työhön valimoon hän tuli 1960 ja työskentelee siellä edelleenkin.

LAHTI

SYLVI ROSENBERG

kierteittäjä Lahden tehtaalta täyttää 60

vuotta 10. 8. Hän on syntynyt Ruskealassa ja tuli yhtiön palvelukseen 1956.

TOIVO FLINKMAN

työkaluviilaaja Lahden tehtaalta täyttää 60 vuotta 17. 8. Hän on syntynyt Korpi-
lahdella ja tuli yhtiön palvelukseen 1955.

Manan majoille

Huhtikuun 21 päivänä kuoli äkkiä kotonaan voitelija Mauno Jaakkola Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta. Hän oli syntynyt 3. 3. 1907 Iitissä ja tuli 1938 yhtiön palvelukseen maatalousosastolle. Kymin paperitehtaan hollanteriosastolle hän siirtyi 1942. Oltuaan joitakin vuosia Kymin selluloosa-tehtaalla ja rakennusosastolla hän tuli takaisin paperitehtaalle 1953 hylkypaperin jauhajaksi. Voitelijana hän toimi v:sta 1960 lähtien. Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja kaksi tytärtä perheineen.

Huhtikuun 20 päivänä kuoli voitelija Brynolf Lavi Kymin paperitehtaan Fourdrinier-osastolta. Hän oli syntynyt Valkealassa 6. 9. 1913. Yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle hän tuli 1929 ja siirtyi seuraavana vuonna paperitehtaalle, jossa hän työskenteli erilaisissa tehtävissä paperikoneilla. Voitelijana hän toimi v:sta 1948 alkaen. Vainajaa jäi lähinnä kaipaamaan puoliso.

Huhtikuun 11 päivänä kuoli yllättäen purkaja Eelis Neuvonen kuljetusosastolta. Hän oli syntynyt Luumäellä 11. 1. 1918 ja tuli 1951 yhtiön palvelukseen Kymin ulkotyöosastolle. Hän oli hyvin pidetty henkilö sekä esimiesten että työtovereiden keskuudessa.

Eelis Neuvonen

Brynolf Lavi

Paavo Saaristo

Toukokuun 19 päivänä kuoli työnopettaja Paavo Saaristo saatuaan äkillisen sairauskohtauksen kauppalanvaltuuston kokouksessa Karkkilassa. Hän oli syntynyt Ul. Pyhäjärvellä 19. 4. 1905. Yhtiön palvelukseen Karkkilan tehtaan keernaosastolle hän tuli jo 12-vuotiaana. Sieltä hän siirtyi valimoon kaavaajaksi ja myöhemmin konepajalle poraajaksi. Oltuaan välillä viisi vuotta Karkkilan kansanhuollon johtajana hän tuli 1946 takaisin tehtaalte työnopettajaksi konepajakouluun. V:sta 1954 alkaen hän toimi opetustoimensa ohella maa- ja ammeakaavaamon työnjohtajana sekä myöhemmin valimon teknillisessä konttorissa tarjouksien hinnoittelijana. Hän ehti olla vain pari viikkoa eläkkeellä.

Työnopettaja Paavo Saaristo osallistui aktiivisesti kunnalliseen toimintaan. Karkkilan kauppalanvaltuustoon hän kuului yhtäjaksoisesti 1937—1968. Valtuuston puheenjohtajana hän toimi 1940—1947 sekä 1965—1967. Sen jälkeen hän kuului kauppalanhallitukseen, jossa hän oli jäsenenä useaan otteeseen myös aikaisemmin. Hän oli niin ikään lukuisten lautakuntien jäsen ja toimi Karkkilan kauppalan edustajana useissa alueellisissa elimissä. Hän kuului myös osuusliike Tuen hallinto-neuvostoon ja johtokuntaan sekä usean vuoden ajan TUL:n Uudenmaan piirin piiritoimikuntaan ja liittoneuvostoon. Hän oli myös Högforsin Tehtaan Konepajakoulun johtokunnan jäsen.

Karkkilan sos.dem. työväenyhdistykseen Paavo Saaristo kuului vuodesta 1919 lähtien. Johtokunnan jäsenenä hän oli vuosikymmenien ajan ja toimi puheenjohtajana useita vuosia. Niin ikään hän kuului Uudenmaan sos.dem. piiritoimikuntaan ja oli aktiivisesti mukana ammattiyhdistystoiminnassa.

Paavo Saariston vapaa-ajan harrastuksista olivat etusijalla urheilu, näyttä-

mötoiminta ja musiikki. Urheilutoiminnassa hän oli mukana v:sta 1920 aktiivisena urheilijana ja myöhemmin johtokunnassa toimihenkilönä. Eräs Saariston mieharrastuksista oli kynäily. Hän toimi mm. sanomalehtien kirjeenvaihtajana, kirjoitteli urheiluaiheisia kuvaelmia sekä kronikoita, hupailuja ja laulelmia. Ky-mi-Yhtymässäkin on aikoinaan julkaistu hänen kirjoituksiaan.

Paavo Saaristolle oli myönnetty Karkkilan kauppalan ansiomerkki, Suomen kaupunkiliiton hopeinen ansiomerkki, TUL:n kultainen ansiomerkki ja Suomen Urheilun hopeinen ansiomerkki.

Työnopettaja Paavo Saariston elämä katkesi Högforsin ruukin 150-vuotisjuhlien aattopäivinä. Juhlissa oli tarkoitus haastatella häntä, Karkkilan tehtaalla pitkän ja ansiokkaan päivätyön tehnyttä högforsilaista, mutta kohtalo olikin määrännyt toisin. Paavo Saariston elämäntyö tulee säilymään karkkilalaisien mielisissä ja kunnioituksella muistellaan tämän toimellaan ja yhteiseksi parhaaksi työskennelleen miehen rikkasäilytystä elämää.

MIKKELIN HIIPPAKUNNAN . . .

Jatkoa sivulta 25

penkiltä esittäjien korokkeille,' sanoi isännöitsijä Laasonen.

Säveljuhlissa johtivat kuoroja Paavo Masalin, Tellervo Joroinen, Leo Toivanen, Urpo Elomaa, Arvo Kuorikoski, Kari Pettinen, Antti Alanko, Leo Siukola ja Jalmari Aalto viimeksi mainitun pitäessä myös juhlapuheen. Kuusankosken Työväen soittajat esiintyi Pertti Huuhkon johdolla ja osallistui säestystehtäviin.

Kirkkolaulujuhlien viimeisenä tilaisuutena oli Kuusankosken kirkossa järjestetty konsertti, jossa esiintyivät Mikkelin yhteiskoulun teinikuoro, urkuri Pentti Savolainen, Sekakuoro Kaiku, Kuusankosken orkesteri ja Kuusankosken kirkkokuoro. Konsertti päättyi kuusankoskelaisien laulajien ja soittajien yhteisesti esittämään Luigi Cherubinin Requemiin. Esitystä johti kanttori Tapani Rautasuo. Päätöspuheen piti rovasti Herkko Kivekäs.

PAPERILIITOLLA ONNISTUNUT . . .

Jatkoa sivulta 25

laisia näkökantoja ja myös yleisö otti halukkaasti osaa keskusteluun.

Toisen päivän päätapahtuma oli Kettumäen kansanpuistossa pidetty juhla kauniin sään vallitessa. Juhlapaikalle marssittiin kulkueena, jossa Suomen lippua seurasivat liiton lippu sekä 41 osaston liput. Juhlan avasi liiton sihteeri Antero Mäki. Juhlapuheen piti liiton puheenjohtaja Veikko Ahtola. Hän mainitsi mm. seuraavaa:

— Liittomme työ on kiinteytynyt ja voimistunut. Järjestäytymisaste on korkeampi kuin milloinkaan liittomme historiassa. On luultavaa, että vielä tämän vuoden aikana jäsenmäärämme nousee 35 000:sta 37 000:een, vaikka ammatillisen liikkeen cheytymisen ei kaikin paikoin olekaan mennyt aivan odotetulla tavalla. Voimme kuitenkin todeta olevamme järjestäytymisen suhteen maan voimakkain teollisuusmuotoinen ammatiliitto ja vain 2 prosenttia alamme työväestä on vailla minkäänlaista ammatillista jäsenkirjaa.

Puheenjohtaja Ahtola kosketteli puheessaan myös syksyn työehtosopimusneuvotteluihin valmistautumista, vakauttamissopimuksen toteutumisen valvomista ja päivän politiikkaa. Hän esitti Paperiliiton kiitokset Kymmin Osakeyhtiölle sen osallistumisesta retkeilypäivien järjestelyihin.

Muusta ohjelmasta vastasivat Kuusankosken Työväen Soittajat Pertti Huuhkon johdolla, Kuusankosken Työväen Laulajat johtajanaan Harri Tuominen, Voikkaan Viestin naiset ja Puhdin kansantanhuryhmä. Opettaja Antero Friman esitti lausuntaa ja paperiliittolainen Keijo Frank kitaroineen valloitti yleisön komealla laulullaan. Päätösjäissanat esitti juhlan juontaja, liiton valistus-sihteeri Unto Luhtasaari.

